

බොන්සායි නිර්මාණකරණයට අත්වැලක්

ශ්‍රී ලංකා බොන්සායි සංගමයේ වෙබ් පිටුව සහ FB පිටුව සඳහා විශේෂයෙන්ම සම්පාදනය
කෙරිණි.

Specially compiled for the Website and FB Page of The Sri Lanka Bonsai
Association.

එම්.ඒ.ජේමසිරි

පටුන

1. නවකයින් සඳහා මූලික උපදෙස්

1.1. බොන්සායි යනු කුමක්ද?

1.2. පැරණි ගසක පෙනුම

1.3 බොන්සායි නිර්මාණයක් ආරම්භ කරන්නේ කෙසේද?

1.4. මූලික සැලැස්ම

1.5. කප්පාදු කිරීම සහ කම්බි යෙදීම

2. බොන්සායි හැඩතල

2.1. හැඳින්වීම

2.2. විධිමත් සෘජු කඳ හැඩතලය

2.3. අවිධිමත් සෘජු කඳ හැඩතලය

2.4 ඇලවූ කඳ හැඩතලය

2.5 කඩා හැලෙන කඳ (වගුලාකාර) හැඩතලය

2.6. අර්ධ කඩාහැලෙන (අර්ධ වගුලාකාර) හැඩතලය

2.7. ගලක් මත මුල් විහිදුනු හැඩතලය

2.8. ගලක් තුළ වැටෙන හැඩතලය

2.9. කොසු හැඩතලය

2.10. සුළඟ අතට විහිදුනු හැඩතලය

2.11. පරිණත හැඩතලය

2.12. බහු කඳන් සහිත හැඩතල

2.13. දිරා ගිය කඳ හැඩතලය

2.14. සමුහ (වනාන්තර) හැඩතලය

3. බොන්සායි මාධ්‍යය (පස් මිශ්‍රණය)

4. බොන්සායි බඳුන්

5. බොන්සායි බඳුන් ගත කිරීම සහ නැවත බඳුන්ගත කිරීම

6. බොන්සායි නඩත්තුව

7. සමාජිකය

1. නවකයන් සඳහා මූලික උපදෙස්

1.1. බොන්සායි යනු කුමක්ද?

බොන්සායි යනු ජපන් වචනයක් බව අපි හැම දනිමු. සායි යනු ගසකි. බොන් යනු පැතලි බඳුනකි. එබැවින්, බොන්සායි යන වචනයේ සරල අදහස වන්නේ පැතලි බඳුනක සිටවූ ගසක් යන්නයි. එහෙත් අප විසින් තේරුම් ගත යුතු මූලික කරුණක් වන්නේ පැලයක් ගෙන පැතලි බඳුනක සිටවූ පමණින් එය බොන්සායි ගසක් නොවන බවයි. එසේ කල යම් කෙනෙකුට තම ගස බොන්සායි නිර්මාණයකැයි තර්ක කිරීමට හැකි වුවත්, එය සාර්ථක බොන්සායි නිර්මාණයක් වීමට නම් බොහෝ කරුණු සම්පූර්ණ විය යුතුයි.

මූලික වශයෙන්, බොන්සායි ගසක, විශාල ගසකට සමාන හැඩරුවක් තිබිය යුතුයි. හරියට කුඩා පරිමාණයකට කල ගසක අනුරුවක් වගෙයි. නිර්මාණකරුගේ කාර්යය වන්නේ ස්වාභාවිකව දක්නට ලැබෙන පැරණි ගසකට සමාන පෙනුමක් ඇති කුඩා ගසක් හදා ගැනීමයි. එය පියකරු පෙනුමකින් යුතු, කෘතීම බවක් නොපෙන්වන, බලන කෙනෙකු ගේ අගැයීමට ලක්වන හොඳ කලා නිර්මාණයක් විය යුතුයි. අප එය සපුරා ගන්නේ කෙසේද?

මෙහිදී ඔබ විසින් කල යුතු මූලික දෙයක් වන්නේ අප අවට ,පරිසරයේ දකිනට ලැබෙන ගස් ගැන අධ්‍යයනයක් කිරීමයි. මෙයින් අදහස් කරන්නේ හුදෙක් ගස් දෙස බලා සිටීම නොවේ. ගස් වල ව්‍යුහය ගැන විචාරාත්මකව බලමින්, ගසකට පියකරු බව ලැබෙන අංග මොනවාදැයි හැදෑරීමෙන්, එක ගසක් තවෙකකට වඩා පියකරු වන්නේ, විශේෂ වන්නේ කෙසේදැයි තේරුම් ගැනීමෙන් මෙය කල හැකියි. එවැනි පියකරු හැඩතල කුඩා පරි මාණයකට නිර්මාණය කරන්නේ කෙසේදැයි අවබෝධ කල හැකි වන්නේ එලෙසයි. උද්‍යානවල, පාර දෙපස, කඳු සහිත පරිසරයක, හෝ ගං ඉවුරුවල, දකිනට ලැබෙන විවිධ හැඩතල ඇති ගස් හා ගස් සමූහ ගැන හැදෑරීමෙන්, බොන්සායි නිර්මාණ කරුවකුට තම නිර්මාණකරණයට අවශ්‍ය වස්තූඛණ්ඩ නොඅඩුව ලැබේ.

බොන්සායි යනු ස්වාභාවිකව කුරු වූ ශාඛ නොවේ. රසායනික උපක්‍රමවලින්, ගසට අවශ්‍ය පෝෂණය නොදීමෙන්, හෝ කුඩා බඳුනක මුල් සිර කොට තැබීමෙන්, වැඩිම අඩාල කිරීමක්ද නොකෙරේ. බොන්සායි ගසක වැඩිම කළමණාකරණය කිරීම සිදුවන්නේ නිරන්තර, කප්පාදුව මගිනි. බොන්සායි ගසක ප්‍රමාණය හා හැඩතලය තීරණය කරන්නේ නිර්මාණකරු විසින්මයි. ඒ සඳහා, ඔහුගේ හෝ ඇයගේ කලාත්මක හැකියාවන් මෙන්ම කෘෂිකාර්මික දැනුමත් උපයෝගී වේ.

බොන්සායි ගසක වයස ගැන දැනගැනීමට බොහෝ දෙනා උත්සුක වෙති. ඇත්තෙන්ම බොන්සායි ගසක වයසෙහි කිසිදු වැදගත්කමක් නොමැත. වඩාත් වැදගත් වන්නේ එහි පෙනෙන නැත්නම් දෘශ්‍ය වයසයි. වාර්තාකරණය සඳහා, බොන්සායි ලෙස හඳුන්වනු ලබන කාලය සඳහන් කලත්, එයද එම ගසෙහි ඇති කලාත්මක පියකරු බව හා නිර්මාණකරු ප්‍රදර්ශණය කරන කුසලතාව තරම් වැදගත් නැත. හොඳ බොන්සායි නිර්මාණයක්, එය මූලිකව හැඩගැස්වූ මොහොතේම පියකරු දසුනක් මවයි. කාලයත් සමග එය තවදුරටත් වැඩි දියුණුවනු ඇත. එහෙත් මූලින්ම අසාර්ථක ලෙස නිම වූ නිර්මාණයක්, පසුව වෙනස් නොකලහොත් කොතරම් කල් ගතවුවත් එහි අසාර්ථක බව රැඳී පවතිනු ඇත.

නවකයකුට ඇතිවන තවත් ප්‍රශ්නයක් වනුයේ බොන්සායි නිර්මාණයක විශාලත්වයයි. බොන්සායි ගසක් අඩි 3ක් 4ක් පමණ උස විය හැකි මෙන්ම උසින් අහල් 2ක් හෝ 3ක් පමණ වන මිනි බොන්සායි ගසක් වුවත් හදා ගත හැකියි. විශාල ගසක් වඩා සුදුසු, එමෙන්ම හදා ගන්නට පහසු ලෙස සමහරු කල්පනා කරති. ඒ දෙකම වැරදි අදහස් බව කිව යුතුයි. අවශ්‍ය වන්නේ, ප්‍රමාණය කුමක් වුවත් කලාත්මක බවින් යුතු හොඳ නිර්මාණයක් ලබා ගැනීමයි.

1.2. පැරණි ගසක පෙනුම

බොන්සායි ගසක් නිර්මාණය කරන විට සැලකිය යුතු මූලික කරුණ වන්නේ එයට පැරණි , ලොකු ගසක පෙනුම ලබා ගැනීම බව මුල් ලිපියේ අපි සඳහන් කලෙමු. ගසකට පැරණි පෙනුම ලබා දෙන කරුණු මොනවාදැයි දැනගෙන ඒවා බොන්සායි ගසක් සැලසුම් කරන විට පාවිච්චි කිරීම බොන්සායි නිර්මාණ කරුවකු විසින් කල යුතුය.

ගසකට වැඩුණු පැරණි පෙනුමක් ලැබීමට හේතු වන සාධක මොනවාදැයි සලකා බලමු.

- 1. ප්‍රධාන කඳ, එහි හැඩය හා මතුපිට පෙනුම
- 2. ගස වටා විහිදුණු මතුපිට මුල්
- 3. මනාව විහිදුණු අතු පද්ධතිය
- 4. දිරා ගිය කඳ හා අතු කොටස්

වැඩුණු ගසක කඳේ හරස්කඩ, ගසේ මුල සිට මුදුන දක්වා ක්‍රමයෙන් ප්‍රමාණයෙන් අඩුවෙමින් යයි. බොන්සායි ගසක පැහැදිලිව පෙනෙන ලෙස කඳේ විෂ්කම්භය අඩුවෙමින් යන ලෙස පෙන්වීමෙන්ම, ගසට පැරණි පෙනුමක් ලබා දිය හැක. ගසේ මුල විෂ්කම්භයට ගසේ උසේ අනුපාතය 1: 10 පමණ තබා ගැනීම සුදුසුයි. (සමහර හැඩතලවලට අදාලව මේ අනුපාතය තබා ගැනීම අසීරුයි. ඒ ගැන විස්තර පසුව). කඳේ උඩ අතට විහිදෙන විට, යම් තැනක හෝ කෙටි දුරකට හෝ හරස්කඩ මහත් වීමක් සුදුසු නැත. එමගින් ගසේ පෙනුම විකෘති වීමක් සිදු වන නිසා එබඳු තැන්වලදී එය ඉවත් කිරීම හෝ නොපෙනෙන ලෙස සහවා තැබීම සුදුසුයි.

ගසේ පොත්තෙහි ඇති රළු බවත් ගසේ පැරණි පෙනුම වැඩි කරගැනීමට සහාය වේ. කෙසේ වෙතත් මෙයට වඩාත් බලපාන්නේ තෝරා ගන්නා ගසේ පොත්තෙහි ස්වභාවයයි.

ගස වටා මනාව විහිදුණු , ශක්තිමත් මතුපිට මුල් රටාවකින් ගසට පැරණි මෙන්ම ස්ථාවර පෙනුමක් ලැබේ. හොඳ මුල් රටාවක් නොමැති විට මනාව වැඩුණු කඳකින් වුවත් වැඩක් නැත. මුල් විහිදිය යුතු රටාව තෝරාගන්නා හැඩතලය අනුව වෙනස්වන අතර, එය ගසෙහි හැඩතලයේ පෙනුම දියුණු කරගැනීමට ඉවහල් විය යුතුය.

මනාව විහිදුණු අතු පද්ධතියක්, වැඩුණු ගසක පෙනුම ලබා දෙන තවත් වැදගත් අංගයකි. ගසක් වැඩෙන විට , විශේෂයෙන්ම ගසේ පහත කොටසේ ඉතිරි වන්නේ හිරු එලිය හොඳින් ලැබෙන ශක්තිමත් අතු කිහිපයක් පමණි. ගසේ පහත අතු, වඩා ශක්තිමත්, වඩා දුරට තිරස් දිශාවට විහිදෙන අතර ඒවා අතර තරමක ඉඩක් ඇති වේ. අතු වල සැලැස්ම තෝරා ගන්නා හැඩතලයට අනුරූප විය යුතු අතර ගසේ කඳ හා අතු පද්ධතිය එකිනෙකට අනුකූල ලෙස සැලසුම් කල යුතුය.

ගසක කඳෙහි ඇති බෙන, පොත්ත දිරා ගොස් කඳෙහි හැරීම් ඇති වීම් හා අතු මැරී යාම නිසා වියලී අතු කොටස් ඉතිරිව තිබීම, ගසෙහි පැරණි බව පෙන්වීමට යොදා ගත හැක, එහෙත්, එවැනි අංග ගසෙහි සැලසුමට අදාලව, එයට ගැලපෙන ලෙස පමණක් යෙදීම වැදගත්ය.

1.3. බොන්සායි නිර්මාණයක් ආරම්භ කරන්නේ කෙසේද?

බොන්සායි නිර්මාණයක් සඳහා සුදුසු ගසක් තෝරා ගැනීම, නවකයකුට මූලිකම ඇත් වන ජර්ශණයකි. ඒ සඳහා ආරම්භයක් ලබා ගත හැකි ක්රම කිහිපයක්ම තිබෙනවා.

1. බීජ හෝ කුඩා පැලවලින්
2. අතු පැලකිරීමෙන්
3. කුඩා අතු ලේයර් කිරීමෙන්
4. උද්යාන ශාඛවලින්
5. ස්වාභාවිකව කුරු වූ ගස් මගින්
6. තරමක් ලොකු ගස්වල මුල කොටසින්

බීජ, කුඩා පැල හෝ කුඩා අතු පැල කිරීමෙන් ලබා ගන්නා කුඩා පැලයකින් පටන් ගැනීමේදී මුල සිටම වචන නිසා සම්පූර්ණ ගසම තමන්ට අවශ්‍ය පරිදි හැඩගස්වා ගැනීමට අවස්ථාවක් ලැබෙනවා. නමුත් ඒ සඳහා තරමක දිග කාලයක් ගත වන බව කිව යුතුයි. මෙවැනි පැලයක් බොන්සායි ගසක් ලෙස හැඩගැන්වීමට නම්, හොඳ මුල් පද්ධතියක් සමග එය තරමක් වැඩි තිබිය යුතුයි. එනිසා එය කිසි බලපෑමකින් තොරව, වසරක් පමණ වත් වැඩෙන්න හැරීම වැදගත්. ගසේ මුල කොටස සවිමත් වී අඩු වශයෙන් පැන්සලක තරම්වත් මහත් වී තිබීම සුදුසුයි. එවිට අතු හැදී නැත්නම්, පලමු අත්ත අවශ්‍ය යයි හැඟෙන තැනින් කප්පාදු කල හැකියි. මෙයින් අලුත් අතු වර්ධනය වීම පටන් ගනීවි. අතුවල වැඩීම අනුව, තම නිර්මාණයට අවශ්‍ය අතු තෝරා ගෙන කම්බි යෙදීම වුවත් ක්රම ක්රමයෙන් කල හැකියි. මූලිකම ජර්ධාන කඳ කම්බි යෙදීමෙන් අවශ්‍ය හැඩතලයකට සකසා ගත හැකියි. (කම්බි යෙදීම පිලිබඳ විස්තර පසුව)

එසේ නොමැති නම් කම්බි නොයොදා, තව තවත් කප්පාදු කරමින් අතු වවා ගැනීම කල හැකියි. මෙහිදී වැදගත් වන්නේ තමන් බලාපොරොත්තු වන හැඩතලය හා සැලසුමයි. මින් පසු කල යුතු වන්නේ, ගසට ඔරොත්තු දෙන තරම් වේගයකින්, ගසේ සැකිල්ල වර්ධනය කර ගැනීමයි. එය හදිසි නොවී, ගස වැඩෙන අයුරු නිරීක්ෂණය කරමින් කල් ගෙන කල යුත්තකි.

ගස මෙසේ පුහුණු කර ගැනීම සාමාන්‍ය බඳුනක සාමාන්‍ය පොහොර පස් මිශ්රණයක සිටුවා කල හැකියි. බොන්සායි බඳුනක ගස සිටවීම තමන්ට අවශ්‍ය තරමට ගස වැඩී අවශ්‍ය හැඩතලය ලබාගැනීමෙන් පසුව පමණක් කල යුතුයි.

මෙසේ ගස කප්පාදු කරමින් වැඩීමට සලස්වන විට, තම සැලසුමට අවශ්‍ය නැති කරට් ඉවත් කල යුතුයි. සැලසුමට අයිති අතු පවා, අවශ්‍ය මුලු දිගටම වැඩෙන නොදී කප්පාදු කල යුතුයි. අවශ්‍ය දිග

ලබා ගන්නේ අනු ශාඛාවලට බෙදී යාමෙන්. කමිබි නොයොදා වුවත්, ක්රමවත් කප්පාදුවෙන් අවශ්ය හැඩතල සකසා ගත හැකි නමුත් වැඩි කාලයක් ගත වේ.

අපේ ගෙවතු වල තිබෙන ගස්වල, අතු බෙදීම අනුව, වෙනම ගසක් ලෙස වර්ධනය කල හැකි, හොඳින් අනු අතු බෙදුණු අත්තක් සොයා ගැනීම අපහසු වන්නේ නැහැ. අවශ්ය වන්නේ සුදුසු තැනකින් මුල් අද්දවා ගැනීමයි. ලේයර් කිරීම මගින් මෙය කල හැකියි. එවැනි අත්තක් අලුතින් මුල් අද්දවා ගත් පසු එය මව් ගසින් වෙන් කොට , මූලික රාමුව ඉතිරි කොට දිග අතු කප්පාදු කල යුතුයි. ඉන් පසු එය බඳුනක සිටුවා අලුත් අතු පද්ධතියක් වඩා ගත හැකියි. නව බොන්සායි නිර්මාණය හදා ගැනීම එයින් ඇරඹේ.

බොහෝ විට උද්යානකරණයට යොදා ගන්නා ගස්වලින් පහසුවෙන් බොන්සායි නිර්මාණ කල හැකියි. පැලතවාන්වල තිබෙන හොඳින් වැඩුණු බොහෝ ගස් කප්පාදු කරමින් වවන නිසා, ගසේ පහතින්ම හොඳින් අතු බෙදුණු ගස් සොයාගත හැකියි. එබඳු ගස්වලින් තමන්ට අවශ්ය හැඩතලය සහිත බොන්සායි ගසක් වවා ගත හැකියි. අවුරුදු කිහිපයක් කප්පාදු කරමින් පමනක් වවා ගැනීමෙන් තමන්ට වුවත් මෙබඳු ගසක් ලබා ගත හැකියි.

ස්වාභාවිකව කුරු වූ ශාඛාවලින් පහසුවෙන්, බොන්සායි ගසක් නිර්මාණය කල හැකියි. එබඳු බොහෝ ගස්වල සුදුසු ලෙස කඳ හා අතු පිහිටා තිබෙනවා. සුදුසු අතු නැති වුවත් කඳ පමණක් යොදාගෙන, අලුතින් අතු වවා ගත හැකියි.

ලොකු උද්යාන ශාඛ හෝ අනෙක් ගස්වල් මුල් කොටස පමනක් යොදා ගෙන අලුතින්ම අතු පද්ධතියක් වඩාගැනීමද කල හැකියි. මෙහිදී සැලකිය යුතු කරුණක් වන්නේ, තම සැලසුම, ගසේ මුල් තිබෙන අයුරු අනුව සකසා ගත යුතු වීමයි. මන්ද, මුල් අලුතින් වවා ගැනීම හෝ වෙනස් කිරීම අසීරු වන බැවිනි.

1.4. මූලික සැලැස්ම

පැරණි ගසක පෙනුම ලබා ගැනීමේ වැදගත්කමත් ඊට බලපාන සාධක ගැනත්, බොන්සායි නිර්මාණයක් සඳහා ගසක් තෝරාගෙන බොන්සායි ගසක සැකිල්ල සඳහා අවශ්ය පරිදි එය වර්ධනය කරගන්නා අයුරුත් කලින් විස්තර කලා. බොන්සායි ගසක මූලික සැලැස්ම සකස් කර ගැනීමට ඉවහල් වන කරුණු ගැන දැන් සාකච්ඡා කරමු.

තෝරා ගන්නා හැඩතලය කුමක් වුවත්, බොන්සායි ගසක් බාහිරව ත්රිකෝණාකාර හැඩයක් ගනී. (මෙයින් වෙනස් වන්නේ කොසු හැඩය පමණි.) මෙය තනි කඳන් සහිත මෙනම බහු කඳන් සහිත ශාඛාවලට පොදුයි. ගසේ පහල අතු වලට පවා හොඳින් හිරු එලිය වැටීමටත් මෙය ඉවහල් වේ.

බොන්සායි ගසක පලමු අත්ත ගස මුල සිට, ගසේ මුලු උසින් 1/3ක පමණ දුරින් තිබීම සුදුසුයි. එනම් සියලු අතු ගසේ උඩ 2/3 කොටසට සීමා වේ. ගසේ අතු අතර පරතරය, පහත සිට ක්රම ක්රමයෙන් අඩුවන ලෙසත්, අතුවල මහත හා දිගද, එසේම අඩුවෙමින් පවතී නම් හොඳ හැඩයක් ලැබේ. අවශ්ය

අතු තෝරා ගැනීමේදී මේ ගැන සැලකිලිමත් විය යුතුයි. ගසේ සම්පූර්ණ පෙනුම් ගැන සිතා අතු සකස් කර ගත යුතුයි.

කදේ එකම තැනින් පටන් ගන්නා අතු දෙකක් තිබීම නුසුදුසුයි. ජර්ධන කඳ කවාකාර හැඩයක් ගන්නා විට කවයේ ඇතුල් පැත්තෙන් අතු විහිදීම නුසුදුසු වන අතර කවයේ පිට පැත්තෙන් විහිදෙන අතු සැලැස්මට යොදා ගත යුතුයි. මෙය හැමවිටදීම කල නොහැකි විය හැකි මුත්, අඩු වශයෙන් කදේ පහත කොටසේදීවත් අනුගමනය කිරීමෙන්, ගසට අවශ්‍ය හැඩතලය ලැබීමට පිටුවහලක් වේ.

බොන්සායි ගසක් සැලසුම් කරන විට කල යුතු මුල්ම දෙයක් නම් එයට සුදුසු ඉදිරිපස පෙනුමක් තෝරා ගැනීමයි. බොන්සායි ගස වඩාත් පියකරු ලෙස පෙනෙන හොඳ සමබර රූපයක් ලැබෙන දිශාවක් මේ සඳහා තෝරා ගතයුතුයි. මෙහිදී බොහෝ විට බලපාන ජර්ධන සාධකය වන්නේ කදේ හැඩයයි. කදෙහි මනා කවාකාර හැඩයක් පෙනෙන දිශාව බොහෝ විට තෝරාගැනෙනවා. පුහුණු බඳුනේ සිටුවා ඇති කෝණයද වෙනස්කරමින් බලා අවශ්‍ය නම් එයද වෙනස් කල හැකියි.

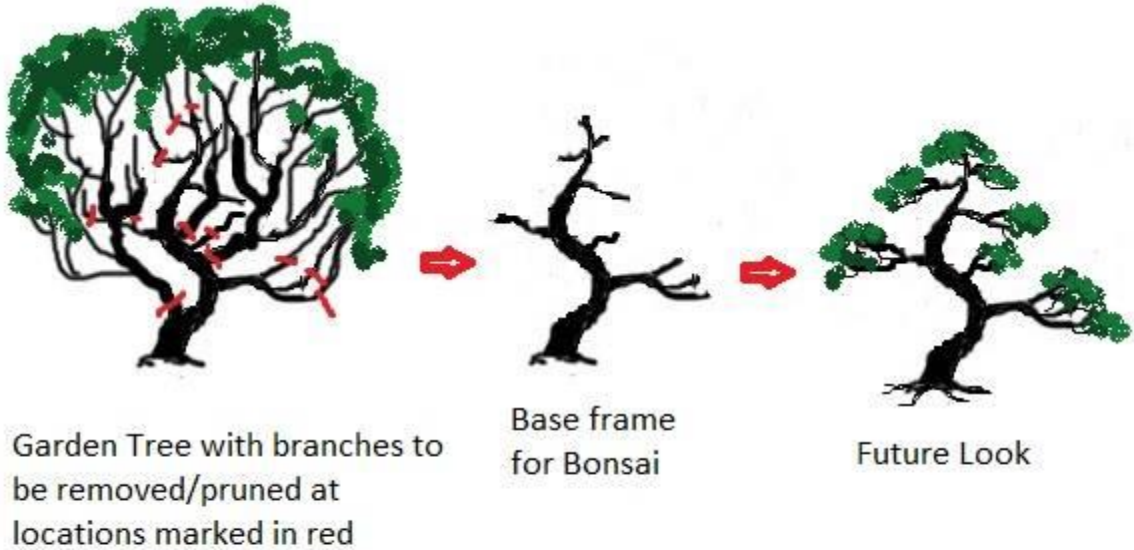
කඳ හෝ අතු හරි කෙලින් සරල රේඛාවක පිහිටීම ගසක පියකරු බවට බාධාවකි. එවැනි කඳවල් හෝ අතු ඉවත් කිරීම හෝ කම්බි යොදා කවාකාර හැඩයක් ගැන්වීම කල යුතුයි.

ගසේ ඉදිරි පෙනුමේ නරඹන්නා වෙත කෙලින්ම පැමිණෙන අතු ඉවත් කලයුතුයි. ගසේ මුල 2/3 ක උසෙහි මෙය විශේෂයි. මන්ද, ඒවායින් ජර්ධන කඳ ආවරණය වන නිසයි. ජර්ධන කඳ හරහා එක් පසක සිට අනෙක් පසට විහිදෙන අතු නුසුදුසුයි. එකිනෙක හරහා යන අතුද වැලකිය යුතුයි. අතු අතර පරතරයක් ඇතිව ඒවා අතරින් අවකාශ ඇති වන සේ සකස් කල යුතුයි. සියලුම අතුවලට හිරු එලිය ලැබෙන පරිදි ගස වටා අතු විහිදෙන අයුරු සකස් කල යුතුයි. එක ලඟින් එකම අතට අතු දෙකක් තැබීමෙන් යටින් ඇති අත්තට අවශ්‍ය හිරු එලිය නොලැබීමෙන් දුර්වලවී මැරී යයි.

සාමාන්‍ය නීතියක් ලෙස අතු බෙදීමේදී, හැමවිටම දෙකට බෙදෙමින් වැඩෙන ලෙස කප්පාදු කිරීම සුදුසුයි. එක තැනින් අත්තක් අනු අතු 3කට හෝ වැඩි ගණනකට බෙදේ නම් එවැනි තැන්වල මහත් විමත් නිසි පරිදි අතුවල නොවැඩීමත් සිදුවේ. කලින්ද කී පරිදි, සරල රේඛාවක විහිදෙන අතු පියකරු නොවේ. දිශාව වෙනස් කරමින් අනුඅතු වලට බෙදෙමින් වැඩීම සුදුසුයි. කප්පාදුව හා කම්බි යෙදීම මගින් මෙය කල හැකියි.

මෙම කරුණු සැලකිල්ලට ගෙන බොන්සායි ගසක මූලික රාමුව සකසා ගත්තොත් එය හොඳ නිර්මාණයක ආරම්භය වේවි.

හොඳින් වැඩුණු උද්‍යාන ශාඛයකින්, බොන්සායි ගසකට අවශ්‍ය සැකිල්ල සලසා ගන්නා උදාහරණයක් දැක්වෙන රූප සටහනක්, පහත දැක්වේ.

තමන්ගේ සැලසුමට අදාල හැඩය ගැන සලකමින් නිරතුරුව කප්පාදු කරමින් ගස වඩා ගැනීම සැහෙන කාලයක් ගෙන සැලකිල්ලෙන් කල යුතුයි.

1.5. කප්පාදු කිරීම සහ කම්බි යෙදීම

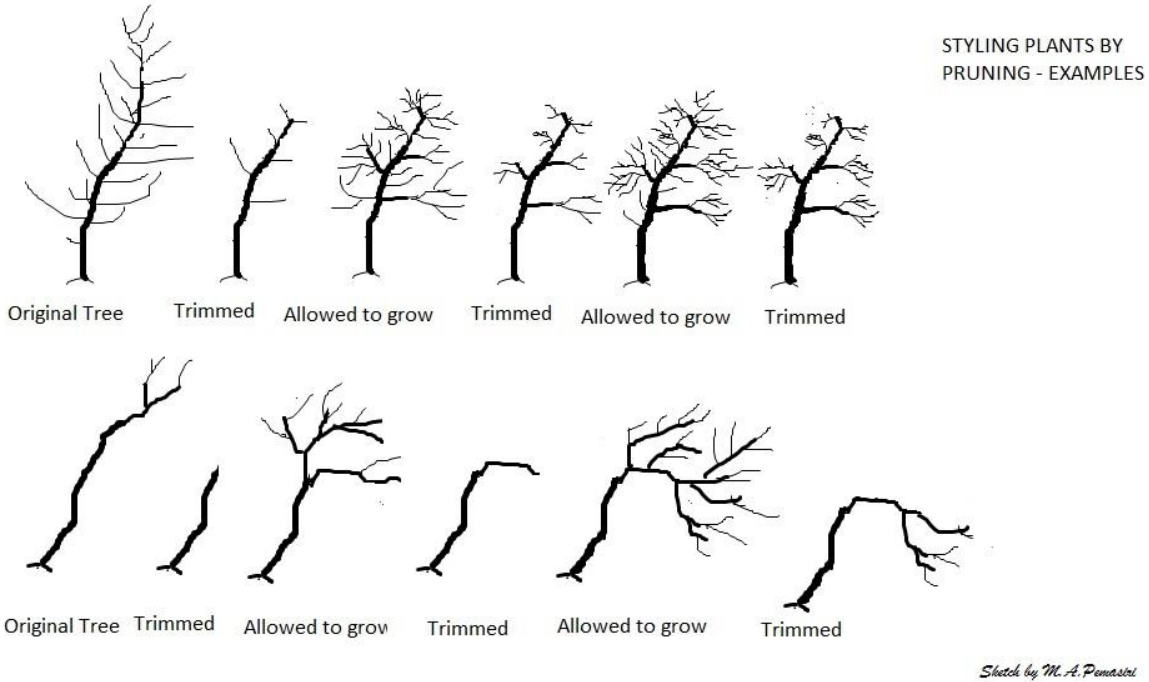
කප්පාදු කිරීම

බොන්සායි ගසක හැඩතලය නිර්මාණය කිරීම, පවත්වාගැනීම,හා වැඩි දියුණු කරගැනීම, සඳහා උපයෝගී කර ගන්නා ජර්ධානම ක්රමය කප්පාදු කිරීමයි.

තනි අත්තක්, අනු අතු වලට බෙදුනු අතු පද්ධතියක් බවට පත් කර ගත හැක්කේ කප්පාදුව මගිනුයි. අනවශ්‍ය අතු ඉවත් කරමින්, වැඩෙන අතු නිසි තැන්වලින් කප්පාදු කරමින් බොන්සායි ගසක් පවත්වා ගැනීම, කවදාවත් අවසන් නොවෙන කාර්යයක්. ගසේ පත්ර කුඩා ජර්මාණයෙන් පවත්වා ගන්නත් කප්පාදුව උපකාරී වෙනවා. කුඩා පැලයකින් පටන් ගන්නා විට මුල සිටම කප්පාදුව මගින් ගසේ හැඩතලය සකසා ගන්න පුලුවන්. සමහර ගස් නිරතුරු කප්පාදුවට සුදුසු වන අතර සමහර ගස්

දැඩි කප්පාදුවට ඔරොත්තු නොදේ. කෙසේ වෙතත්, කප්පාදු කරන ගස හොඳ සෞඛ්‍ය තත්වයේ තිබීම වැදගත්. නැත්නම් අවශ්‍ය ජරපීඵල නොලැබේ. අධික වියලි කාලගුණයක් තිබෙන විටදීද තරමක් ජරවේසම් විය යුතුයි.

කප්පාදු කිරීම මගින් ගසක හැඩතල හදා ගන්නා අයුරු දැක්වෙන රූප සටහනක්

කම්බි යෙදීම (Wiring)

බොන්සායි ගසක කඳකට හෝ අත්තකට කම්බි යොදන විට, තමන් එයින් බලාපොරොත්තු වන්නේ කුමක්ද කියලා වැටහීමක් ඇතුව, අවශ්‍ය ජරමාණයට පමණක් කම්බි යෙදීම වැදගත්. වයරින් නොකරම වුවත් ගසක හැඩතල හදාගන්න පුලුවන්, නමුත්, ඉක්මනට වඩාත් ලස්සනට හැඩතල හදාගන්න , වයරින් ඉතා ජරයෝජනවත් උපක්රමයක්.

මේ සඳහා යොදා ගන්නේ ඇලුමිනියම් හෝ තඹ කම්බි පමණයි. මළ බැඳීම හා අධික ලෙස රත් වීම නිසා යකඩ හෝ වානේ කම්බි කිසිවිටක පාවිච්චි නොකරන්න.

කම්බි යෙදීම කරන්නේ කුමක් සඳහාද?

1. කඳක හෝ අත්තක දිශාව, එක්වරක් හෝ කිහිප වරක් වෙනස් කිරීමට
2. හිස්, නැත්නම් පාලු අවකාශ පිරවීමට

3. දිගට කෙලින් ඇති අතු කෙටි කර පෙන්වීමට
4. වඩා හැඩරුව ගැන්වීමට අත්තක් ඇඹරීමට (Twisting)
5. ගසේ පැරණි පෙනුම වර්ධනය කිරීමට

සැලකිය යුතු කරුණු:

1. අවශ්‍ය කම්බියේ විශ්කම්භය

අත්තේ හැඩය වෙනස් කිරීමට තරම් කම්බිය ශක්තිමත් විය යුතුයි. මේ සඳහා දළ වශයෙන් අත්තේ විශ්කම්භයෙන් 1/3 පමණ වූ කම්බියක් අවශ්‍යයි. නැත්නම් කම්බි දෙකක් යොදාගන්න පුළුවන්. කම්බි දෙකක් යොදන විට දෙවැන්න පලමුවැන්නට හේත්තු වන ලෙස, ඊට සමාන්තරව යොදන්න. කම්බි 2ක් හෝ වැඩි ගණනක් එකට අඹරා වයරින් වලට යොදා නොගන්න

2. නියමිත දිගාව අත්තේ අක්ෂයට අංශක 45 ක කෝණයකින්

3. කම්බිය පොත්තේ ගැවී තිබිය යුතුයි , වඩා තද නොවී, ජීවගේම වඩා බුරුල් නොවී.

4. අවශ්‍ය කම්බියේ දිග තීරණය කර ගන්න. වයරින් කල යුතු අත්තේ දිග මෙන් 1 1/3 ක දිගක් සමග කම්බිය තහවුරු කිරීමට අවශ්‍ය දිග (Anchor length). කඳට හෝ තවත් අත්තකට සවි නොගැන්වූ කම්බියකින් වැඩක් නැහැ.

5. හැකි සෑම විටම අතු දෙකක් එක කම්බියෙන් වයරින් කරගන්න බලන්න.

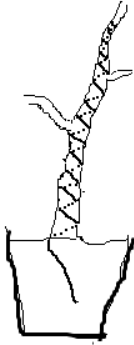
6. ජර්ධාන කඳ මුල සිටම වයරින් කරන විට කම්බියේ කොනක් පසතුලට යවා සවි ගන්වන්න.

7. කිසි විටක කම්බි දෙකක් එකිනෙක හරහට යන විදියට වයරින් නොකරන්න.

8. හැම විටම ගසේ මුල සිට පටන්ගෙන මුදුනට වයරින් කිරීම කරන්න.

9. වයරින් කරනවා වගේම කම්බි නිසි කලට ඉවත් කිරීම ගැන සැලකිලිමත් වන්න. කම්බි දිගටම තිබෙන්න ඇරීමෙන් පොත්තට හා කඳට සිදුවන හානිය ආපහු නිවැරදි කරන්න බැරි තරමක එකක් වෙන්න පුළුවන්. එය මුලු නිර්මාණයටම බලපාන්නත් පුළුවන්.

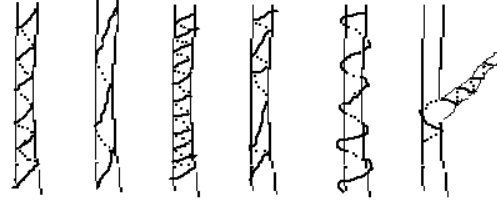
කම්බි යොදන ආකාර සහ සිදු වන වැරදි පෙන්වන රූප සටහන්

Wiring of the Trunk with adequate anchor length in to the pot

Wiring of two Branches with one wire

- 1 ✓
- 2 ✗
- 3 ✗
- 4 ✗
- 5 ✗
- 6 ✗

1. Correct Wiring
2. Too widespread
3. Too Close
4. Uneven
5. Too Loose
6. Inadequate Anchor Length

WIRING

2. බොන්සායි හැඩතල

2.1 හැඳින්වීම

බොන්සායි, කලාවක් ලෙස ස්ථාපිත වීමට පෙර , මුල් අවදියේදී, යොදා ගන්නා ලද්දේ ස්වාභාවිකව කුරු වූ ශාඛ විශේෂයි. ඒවා ස්වභාවයෙන්ම ලොකු ගස් වල කුඩා අනුරූ ලෙස පෙනුණු නිසා වැඩි යමක් කරන්ට නොතිබුණි. නමුත් ජපානයේදී කලාවක් ලෙස දියුණු වීමේදී, ක්‍රමානුකූල වර්ධනය මගින් හා කලාත්මක හැඩගැස්වීම මගින් සමාන්ය ගස් යොදා ගනිමින් එබඳුම පැරණි ගස්වල පෙනුම ලබා ගැනීම ඇරඹුනි. මෙහිදී තම නිර්මාණ ශක්තිය යොදමින්, නොයෙකුත් හැඩතල නිර්මාණය කිරීමට නිර්මාණකරුවන්ට අවස්ථාව ලැබුණි. එසේ කරන නිර්මාණ පියකරු බවකින් යුක්ත වියයුතු නිසා, මෙම කලාවේ නියැලුණු ජරවීනයන්, ස්වභාවයේ දකින්නට ලැබෙන දැකීමට ජරිය උපදවන හැඩතල උපයෝගී කර ගනිමින්, සම්මත හැඩතල කිහිපයක් හඳුන්වා දුන්හ. අප ඉදිරියේදී විස්තර කරන්ට බලාපොරොත්තු වන මෙම හැඩතල ජපන් ජාතිකයින් විසින් හඳුන්වාදුන් ඒවා වන අතර, ඉතා පැහැදිලි නීති රීති හා ලක්ෂණ සහිතව ඉදිරිපත් කොට තිබේ. මෙම සම්මත හැඩතල ගැන හොඳ අවබෝධයක් ලබා ගැනීම මගින්, යම් කිසි ආරම්භක පැලයකට සුදුසු හැඩතලයක් තෝරා ගැනීමට ඔබට හැකියාව ලැබේ.

මෙම නීති රීති හරියටම අකුරටම පිළිපැදීම පහසු නොවේ. අපේ ක්රියාකාරකම් වලට ගස දක්වන ජරතිවාර මත, ඊට අනුකූලව වෙනස් කම් කිරීමට බොහෝ විට සිදුවේ. එහෙත් මෙම නීති ගැන අවබෝධයක් ඇතිව, ඒවා අනුගමනය කිරීමෙන් ඉතා හොඳ ජරතිඵල ලැබිය හැක.

බොහෝ හැඩතලවලට අදාල පොදු නීති , මුල් සටහන් වලදී සඳහන් කලෙමි.

සම්මත හැඩතල පහත දැක්වෙන ලෙස වර්ගීකරණය කල හැක. ඒ ඒ කාණ්ඩ යටතේ ජරධාන හැඩතල කිහිපයක් පහත දක්වා ඇත.

1. කඳ විහිදෙන දිශාව අනුව

විධිමත් සෘජු කඳ හැඩතලය - Formal Upright Style (Chokkkan)

අවිධිමත් සෘජු කඳ හැඩතලය - Infirma Upright Style (Moyogi)

ඇලවූ කඳ හැඩතලය - Slanting Style (Shakan)

කඩාහැලෙන කඳ (වගුලාකාර) හැඩතලය - Cascade Style (Kengai)

අර්ධ කඩාහැලෙන (අර්ධ වගුලාකාර) හැඩතලය - Semi Cascade Style (Han Kengai)

2. ගසේ පිහිටීම අනුව

ගලක් මත මුල් විහිදුනු හැඩතලය - Root Over Rock Style (Sek-Joju)

ගලක් තුළ වැටෙන හැඩතලය - Clinging to a Rock Style (Ishitsuki)

3. අනුවල බෙදීම හා ගස මවන හැඩය අනුව

කොසු හැඩතලය - Broom Style (Hokidachi)

සුළඟ අතට විහිදෙන හැඩතලය - Windswept Style (Fukinagashi)

පරිණත හැඩතලය - Literati Style (Bunjingi)

වැලපෙන හැඩතලය - Weeping Style (Shidare-Zukuri)

4. කඳන් ගණන අනුව

ද්විත්ව කඳන් හැඩතලය - Twin Trunk Style (Sokan)

ත්රිත්ව කඳන් හැඩතලය - Triple Trunk Style (Sankan)

බහු කඳන් හැඩතලය - Multiple Trunk Style (Kabudachi)

පහුරු හැඩතලය - Raft Style (Ikadabuki)

මුල් සම්බන්ධ හැඩතලය - Sinuous Style (Netsunagari)

5. විශේෂ ළක්ෂණ අනුව

මුල් මතුපිට හැඩතලය - Exposed Root Style (Ne-agari)

දිරාගිය කඳ හැඩතලය - Driftwood Style (Sharimiki)

ඇඹරුණු කඳ හැඩතලය - Twisted Trunk Style (Nejikan)

දඟර කඳ හැඩතලය - Coiled Trunk Style (Bankan)

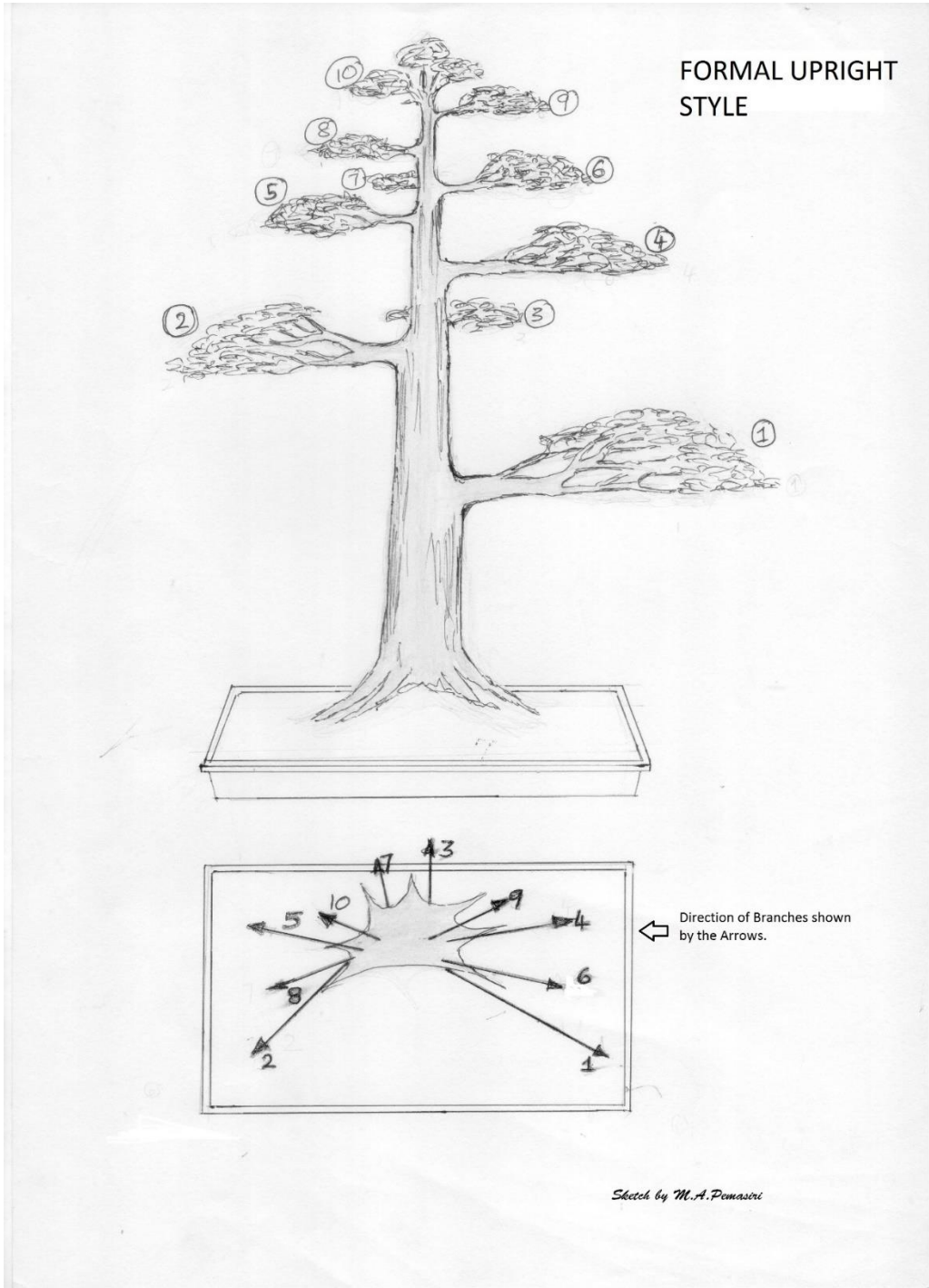
මාමේ (මීනි) බොන්සායි - Mame Bonsai

6. සමූහ ගස් සහිත නිර්මාණ

සමූහ ශාඛ හැඩතලය - Group Planting - Forest Style (Yose-Uye)

භූමි දර්ශණ හැඩතලය - Landscape Style (Sai-Kei)

2.2. විධිමත් සෘජු කඳු හැඩතලය - FORMAL UPRIGHT STYLE

ගසේ මුල සිට මුදුන දක්වාම හරි කෙලින් සිරස් දිශාවට විහිදුනු ජරධාන කඳ සහිත ගස් මීට ඇතුළත් වෙනවා. වැඩිමට වෙනත් බාධක නොමැති පරිසරයක, ශක්තිමත් සෘජුව වැඩෙන ගස්වලින් මෙම හැඩතලය බලාපොරොත්තු වන්නට හැකියි. බොහෝ විට (Conifer) කොනිෆර් වර්ගයේ ගස් මෙම හැඩතලයට යොදා ගන්නවා, ඒවායේ ස්වාභාවික හැඩය නිසා. එම ගස් වල ඇති කේතුවක හැඩය අපේ බොහෝ ගස් වලින් ලබා ගන්න බැහැ. ඒ නිසා, අපේ ගස් වලින් ලැබෙන හැඩය තරමක් කවාකාර මුදුනක් සහිතයි. මෙම හැඩතලයට යොදා ගන්නා නීති රීති බොහොමයක් අවිධිමත් සෘජු කඳ හැඩතලයට ද අදාල වේ.

මූලික ලක්ෂණ හා නීති රීති

1. ගසේ කඳ පාමුල සිට මුදුන (ශීර්ෂය) දක්වා එකම සිරස් රේඛාවක පිහිටිය යුතුයි. මෙය පැති පෙනුම සඳහාද පවත්වාගත යුතුයි.
2. කඳ පැහැදිලි ලෙස මුල සිට මුදුන දක්වා ක්රමයෙන් සිහින් විය යුතුයි . ගසේ උස: පාමුල කඳේ විෂ්කම්භය අනුපාතය 6:1 ලෙස ගතහැකි නම් වඩා හොඳයි. මෙම අනුපාතය මුලින්ම නැති වුනත්, යම් දවසක ලබා ගැනීමේ බලාපොරොත්තුව ඇතිව ගස පුහුණු කල යුතුයි. අඩු වශයෙන් 10: 1 අනුපාතයවත් ලබා ගැනීම සුදුසුයි.
3. ගසේ පහලම අත්ත ගසේ මුල උසින් 1/3 ක උසින් පිහිටිය යුතුයි. මෙම අත්ත, ගසේ තිබෙන මහතම අත්ත විය යුතු වන අතර, අනෙකුත් අතු ක්රම ක්රමයෙන් සිහින් විය යුතුයි. එම අත්ත ගසේ ඉදිරිපස පෙනුමෙහි වම් පසට හෝ දකුණු පසට නරඹන්නාගේ දෙසට නැඹුරුව විහිදිය යුතුයි.
4. දෙවන අත්ත පලමු අත්තට ජරතිවිරුද්ධ දිශාවට විහිදිය යුතුයි. එහි දිග පලමු අත්තට වඩා මඳක් අඩු විය යුතුයි. එහි සිට පලමු අත්තට ඇති දුර පලමු අත්ත හා ගසේ මුල අතර දුරට වඩා මඳක් අඩු විය යුතුයි. අතු අතර පරතරයද මෙලෙසම ක්රම ක්රමයෙන් අඩු විය යුතුයි. අතු තිරස් තලයක හෝ මඳක් පහතට නැඹුරුව තිබෙන සේ සකසා ගන්න.
5. ගසේ පිටුපසට අතු කිහිපයක් විහිදිය යුතුයි. ගසේ මුල් 2/3 ක උසෙහි ඉදිරියට නරඹන්නා දෙසට අතු නොවිහිදිය යුතුයි.
6. දෙපසට විහිදෙන අතු මාරුවෙන් මාරුවට වම් පසට හා දකුණු පසට විහිදෙන සේ සකස් කල යුතුයි. එක ලඟ අතු දෙකක් හරියට එකිනෙකට කෙලින්ම එක උඩ එක තැබීමෙන් වලකින්න.
7. අතු හෝ ඒවායේ අනු ශාඛා, ජරධාන කඳ හරහා නොයවන්න. එක පැත්තක ඇති අතු පවා එකිනෙක හරහා නොයවා, එකිනෙක පරතරයක් ඇතිව ස්ථර ලෙස පැතිරීමට සලස්වන්න.

8. ගසේ මූලික හැඩය සමමිතික ත්‍රිකෝණාකාර හැඩයක් හෝ අසමමිතික ත්‍රිකෝණාකාර හැඩයක් ගතහැකියි.

9. ශාඛා හා අනුශාඛාද, සරල රේඛා ලෙස කෙලින් විහිදෙන ලෙස සකස් කල හැකියි. මෙය අනෙකුත් බොහෝ හැඩතල වලින් වෙනස් වීමකි.

10. කදේ එක තැනකින් අතු දෙකක් විහිදීමෙන් වලකින්න. අතු බෙදෙමින් යන විට හැම විටම දෙකට බෙදෙමින් යන ලෙස අමතර අතු ඉවත් කරන්න. අතු බෙදීමේදී ත්‍රිකෝණාකාර හැඩයක් ගැනීමට උත්සාහ කරන්න.

11. ගසේ මතුපිට මුල් මනාව දෙපසටත් පසුපසටත් විහිදිය යුතුයි. එහෙත් මුල් අනවශ්‍ය ලෙස පසෙන් ඉහලට මතු කොට නොපෙන්වන්න. නරඹන්නා දෙසට කෙලින්ම එන මුල් ඉවත් කරන්න, නැත්නම් පැත්තකට හරවන්න.

12. මුල් හොඳින් වැඩුණු ලොකු පැලයකින් නිර්මාණය පටන් ගන්න විට මුලින්ම මුල් පද්ධතිය ගැන සැලකිලිමත් වන්න. මුල් වෙනස් කිරීම අසීරු බැවින්, ඊට අනුකූල ලෙස ගසේ ඉදිරිපස පෙනුම තෝරා ගන්න. හොඳින් වැඩුණු ජර්ධාන අතු කිහිපයක් තිබෙන විට එය මූලික කරුණ සේ සලකන්න.

13. කුඩා පැල වලින් පටන් ගන්නා විට බොහෝ විට අවශ්‍ය අතු පද්ධතියක් නොමැති වන නිසා, අතු ලබා ගැනීමට හා අවශ්‍ය ටේපර් එක ලබා ගැනීමට හැකි වන ලෙස, මුලින්ම ගසේ වැඩීම කළමණාකරණය කරන්න.

14. ඕවල් හැඩය හෝ සෘජු කෝණාශ්‍රාකාර හැඩය සහිත පැතලි බඳුන් යොදා ගන්න. ගස බඳුනේ මැදට කිට්ටුව සුළු පරතරයක් ඇතිව සිටුවන්න.

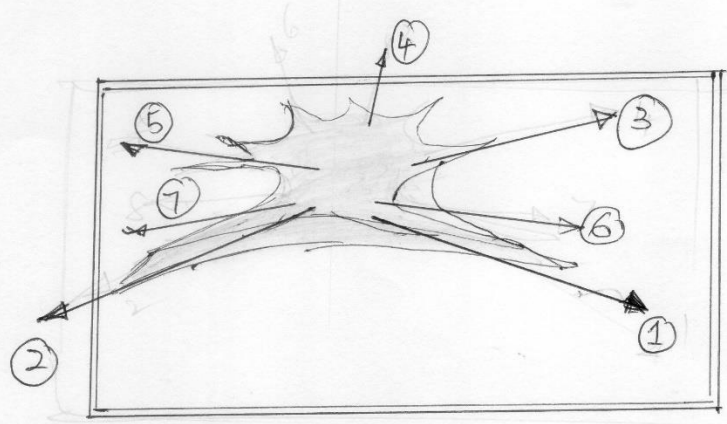
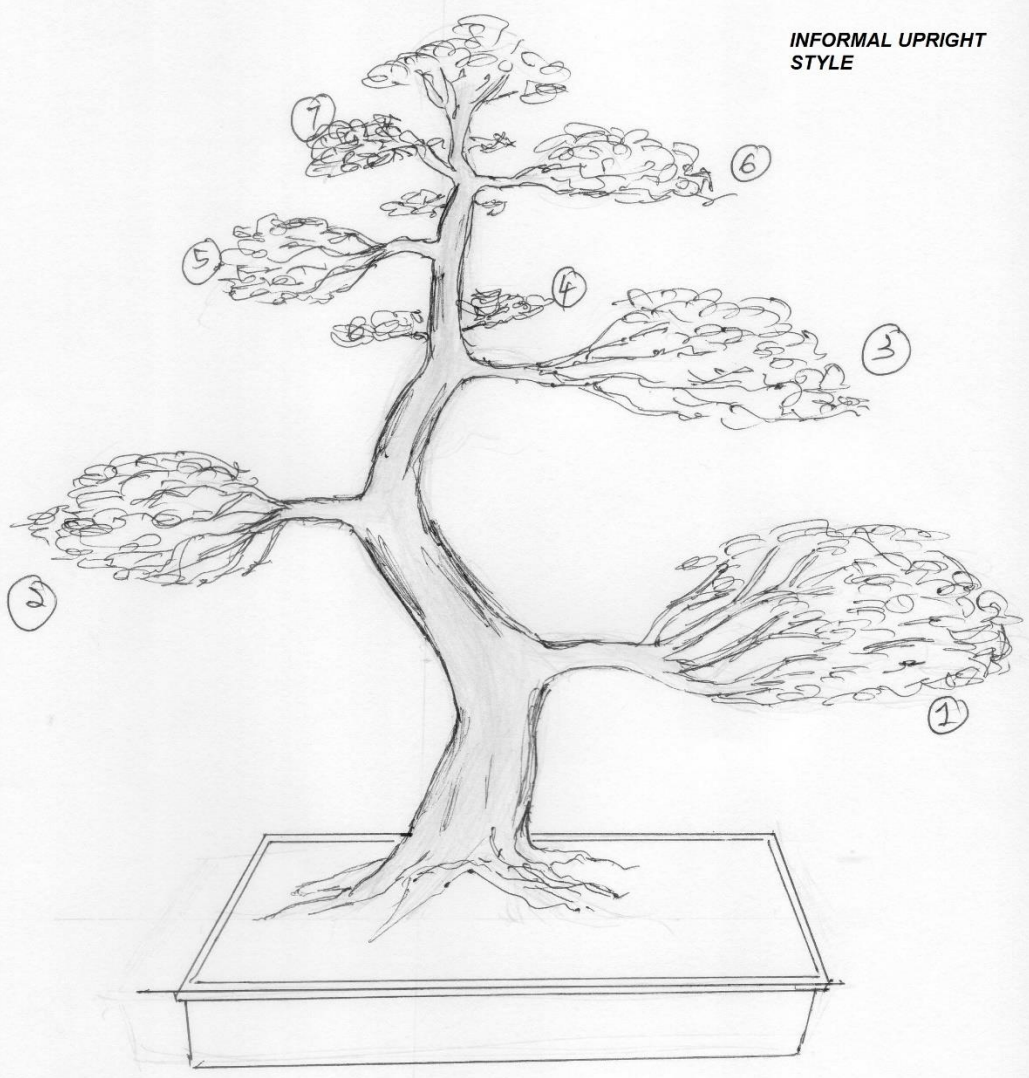
(මෙම හැඩතලයට අදාල රූපසටහන බලන්න.)

2.3. අනියම් සෘජු කඳු හැඩ තලය (INFORMAL UPRIGHT STYLE)

බොන්සායි නිර්මාණයට ආධුනික කෙනෙකුට ආරම්භයක් හැටියට නිර්මාණය කරන්නට සුදුසු හැඩතලයක් ලෙස මෙය හැඳින්විය හැකියි. මා මුලින් විස්තර කල විධිමත් සෘජු කඳු හැඩතලය, නිර්මාණයට තරමක් අපහසු හැඩතලයක් වන අතර ඊට සාපේක්ෂව මෙම හැඩතලය පහසු එකක් ලෙස හඳුන්වන්න පුලුවන්.

මෙම හැඩතලයට යොදා ගන්නා නීති රීති බොහොමයක් අනෙකුත් හැඩතලවලටද උපයෝගී කරගන්නා බැවින් මෙම හැඩතලය ජරගුණ කිරීම හොඳ ආරම්භයක් වෙනවා. විධිමත් සෘජු කඳු හැඩතලයට අදාල බොහෝ නීති රීති මෙම හැඩතලයටද පොදු බව ඔබට පෙනෙනු ඇත.

INFORMAL UPRIGHT
STYLE

← Directions of the Branches
shown by Arrows

Sketch by M.A. Pemasari

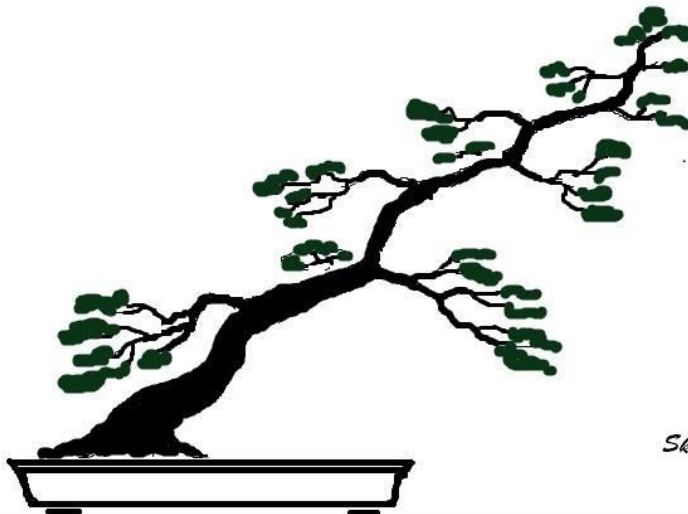
මූලික ලක්ෂණ හා නීති රීති

1. ගසේ මුදුන සහ පාමුල එකම සිරස් රේඛාවක පිහිටිය යුතුයි.
2. කඳ පැහැදිලි ලෙස මුල සිට මුදුන දක්වා ක්රමයෙන් සිහින් විය යුතුයි (Taper) . ගසේ උස: පාමුල කඳේ විෂ්කම්භය අනුපාතය 6:1 ලෙස ගතහැකි නම් වඩා හොඳයි. මෙම අනුපාතය මූලින්ම නැති වූනත්, යම් දවසක ලබා ගැනීමේ බලාපොරොත්තුව ඇතිව ගස පුහුණු කල යුතුයි.
3. කඳ දල වශයෙන් කවාකාර (S) හැඩයක් ගත යුතුයි.
4. ගසේ පහලම අත්ත ගසේ මුලු උසින් 1/3 ක උසින් පිහිටිය යුතුයි. මෙම අත්ත, ගසේ තිබෙන මහතම අත්ත විය යුතු වන අතර, අනෙකුත් අතු ක්රම ක්රමයෙන් සිහින් විය යුතුයි. එම අත්ත ගසේ ඉදිරිපස පෙනුමෙහි වම් පසට හෝ දකුණු පසට නරඹන්නාගේ දෙසට නැඹුරුව විහිදිය යුතුයි.
5. දෙවන අත්ත පලමු අත්තට ජ්රනිවිරුද්ධ දිශාවට විහිදිය යුතුයි. එහි දිග පලමු අත්තට වඩා මඳක් අඩු විය යුතුයි. එහි සිට පලමු අත්තට ඇති දුර පලමු අත්ත හා ගසේ මුල අතර දුරට වඩා මඳක් අඩු විය යුතුයි. අතු අතර පරතරයද මෙලෙසම ක්රම ක්රමයෙන් අඩු විය යුතුයි.
6. ගසේ පිටුපසට අතු කිහිපයක් විහිදිය යුතුයි. ගසේ මුල් 2/3 ක උසෙහි ඉදිරියට නරඹන්නා දෙසට අතු නොවිහිදිය යුතුයි.
7. දෙපසට විහිදෙන අතු මාරුවෙන් මාරුවට වම් පසට හා දකුණු පසට විහිදෙන සේ සකස් කල යුතුයි. එක ලඟ අතු දෙකක් හරියට එකිනෙකට කෙලින්ම එක උඩ එක තැබීමෙන් වලකින්න.
8. කඳේ කවාකාර තැනකින් අතු විහිදෙන විට කවයේ පිට පැත්තෙන් (උත්තල පැත්තෙන්) පටන් ගැනීම සුදුසුයි. අනෙක් පැත්තෙන් අතු යෙදීමෙන් වලකින්න.
9. අතු හෝ ඒවායේ අනු ශාඛා, ජ්රධාන කඳ හරහා නොයවන්න. එක පැත්තක ඇති අතු පවා එකිනෙක හරහා නොයවා, එකිනෙක පරතරයක් ඇතිව ස්ථර ලෙස පැතිරීමට සලස්වන්න.
10. ගසේ මූලික හැඩය අසමමිතික ත්රිකෝණාකාර හැඩයක් ගත යුතු අතර සම මිතික හැඩයක් ගැනීමෙන් වලකින්න.
11. කඳ, ශාඛා හෝ අනුශාඛා, සරල රේඛා ලෙස කෙලින් තැබීමෙන් වලකින්න. හැකි තරම් දුරට කවාකාර හා Zig Zag හැඩය ලැබෙන පරිදි කප්පාදු කරන්න.
12. කඳේ එක තැනකින් අතු දෙකක් විහිදීමෙන් වලකින්න. අතු බෙදෙමින් යන විට හැම විටම දෙකට බෙදෙමින් යන ලෙස අමතර අතු ඉවත් කරන්න. අතු බෙදීමේදී ත්රිකෝණාකාර හැඩයක් ගැනීමට උත්සාහ කරන්න.
13. ගසේ මතුපිට මුල් මනාව දෙපසටත් පසුපසටත් විහිදිය යුතුයි. එහෙත් මුල් අනවශ්ය ලෙස පසෙන් ඉහලට මතු කොට නොපෙන්වන්න. නරඹන්නා දෙසට කෙලින්ම එන මුල් ඉවත් කරන්න, නැත්නම් පැත්තකට හරවන්න.
14. මුල් හොඳින් වැඩුණු ලොකු පැලයකින් නිර්මාණය පටන් ගන්න විට මූලින්ම මුල් පද්ධතිය ගැන සැලකිලිමත් වන්න. මුල් වෙනස් කිරීම අසීරු බැවින්, ඊට අනුකූල ලෙස ගසේ ඉදිරිපස පෙනුම තෝරා ගන්න. හොඳින් වැඩුණු ජ්රධාන අතු කිහිපයක් තිබෙන විට එය මූලික කරුණ සේ සලකන්න.
15. කුඩා පැල වලින් පටන් ගන්නා විට බොහෝ විට අවශ්ය අතු පද්ධතියක් නොමැති වන නිසා, අතු ලබා ගැනීමට හා අවශ්ය ටේපර් එක ලබා ගැනීමට හැකි වන ලෙස, මූලින්ම ගසේ වැඩිම කළමණාකරණය කරන්න.
16. ගසේ මූලික හැඩතලය නිර්මාණය කලත්, අවශ්ය අතු පද්ධතිය හා කඳ සැකසී නැත්නම්, ගස

බොන්සායි බඳුනක සිටුවීමෙන් වලකින්න. මුළු පුහුණුවම සාමාන්‍ය බඳුනක සිටුවා තිබියදී, වඩා සාර්ථකව කල හැකියි. අනවශ්‍ය කලබලයක ජරපීපලය වන්නේ අසාර්ථක නිර්මාණයක්.

17. ඕවල් හැඩය හෝ සෘජු කෝණාශ්රාකාර හැඩය සහිත පැනලි බඳුන් යොදා ගන්න. ගස බඳුනේ මැදට කිට්ටුව සුළු පරතරයක් ඇතිව සිටුවන්න.

2.4. ඇලවුනු කඳු හැඩ තලය - SLANTING STYLE

Sketch by M.A.Pemasiri

ගසේ මුදුන මුලට සාපේක්ෂව ඇලවී තිබෙන ගස් මේ හැඩතලයට අයිති වෙනවා.

ගස වැඩෙන අතර තුර තවත් ගසක් ඒ මත වැටීමෙන් හෝ, සෙවන නිසා ආලෝකය මද වී ආලෝකය ඇති දෙසට වැඩීමෙන් හෝ, සුලභ හේතුවෙන් මෙසේ ගස් ඇලවී වැඩීම සිදු විය හැකියි.

(සුලභට අනුරූප හැඩතලය වෙනම හැඩතලයක් ලෙස සැලකේ.)

මෙම හැඩතලයට යොදා ගන්නා නීති රීති සමහරක් **Informal Upright Style** අවිධිමත් සෘජු කඳු හැඩතලයට ද පොදු නිසා, එම හැඩතලය ගැන කරන ලද විස්තරයටද ඇතුලත් වන්නට ඇති. එමෙන්ම විශේෂ වෙනස් කම් කිහිපයක්ද ඇතුලත් වෙනවා.

මූලික කරුණු:

1. ගසේ කඳ සමබරතාවෙන් තොර හැනීමක් පෙන්වනු නොහැකිව. නමුත් මුළු ගසම ගත් විට එහි යම් සමබර බවක් තිබිය යුතුයි. එය ලබා ගන්නේ අතු වල සකස් කිරීම තුළිනි.
2. ගසේ පාමුලෙහිදී, කඳ සිරසට අංශක 45ක් හෝ ඊට අඩු කෝණයක් සහිතව පටන් ගත හැකියි. අවශ්‍ය වන්නේ පැහැදිලිව කඳේ ඇලවීම පෙන්වීමයි. ගසේ මුදුනද, පාමුලට සාපේක්ෂව, එබඳුම පැහැදිලි ඇලවීමක් දක්විය යුතුයි. මෙම හැඩතලය තරමක් දුරට කඳ ඇලවූ විධිමත් සෘජු හෝ අවිධිමත් සෘජු හැඩතලයක් ලෙස හැඳින්විය හැකියි.
3. කඳ කෙලින් හෝ වක්ර හැඩයක් ගත හැකියි.
4. කඳ පැහැදිලි ලෙස මුල සිට මුදුන දක්වා ක්රමයෙන් සිහින් විය යුතුයි . නමුත් මෙය විධිමත් හෝ අවිධිමත් සෘජු කඳ තරමටම ප්රබල විය යුතු නැහැ.
5. ගසේ පහලම අත්ත ගසේ මුලු උසින් 1/3 ක උසින් පිහිටිය යුතුයි. මෙම අත්ත, ගසේ තිබෙන මහතම අත්ත විය යුතු වන අතර, අනෙකුත් අතු ක්රම ක්රමයෙන් සිහින් විය යුතුයි.
එම අත්ත ගස ඉදිරිපස පෙනුමෙහි , ගස ඇලවී ඇති දෙසට විරුද්ධ දිශාවට විහිදිය යුතුයි. එමගින් ගසේ සමබර පෙනුම ලබා ගැනීම පහසු වේ.
6. දෙවන අත්ත පලමු අත්තට ප්රතිවිරුද්ධ දිශාවට විහිදිය යුතුයි. එහි දිග පලමු අත්තට වඩා මඳක් අඩු විය යුතුයි. එහි සිට පලමු අත්තට ඇති දුර පලමු අත්ත හා ගසේ මුල අතර දුරට වඩා මඳක් අඩු විය යුතුයි. අතු අතර පරතරයද මෙලෙසම ක්රම ක්රමයෙන් අඩු විය යුතුයි. මෙහිදීද ගසේ පෙනුම වර්ධනයට අවශ්‍ය නම් යම් වෙනස් කම් කල හැකියි. සාමාන්‍යයෙන් අතු තිරස් තලයක හෝ මඳක් පහතට නැවෙන ලෙස සකස් කිරීම සුදුසුයි.
7. ගසේ පිටුපසට අතු කිහිපයක් විහිදිය යුතුයි. ගසේ මුල් 2/3 ක උසෙහි ඉදිරියට නරඹන්නා දෙසට අතු නොවිහිදිය යුතුයි.
8. දෙපසට විහිදෙන අතු මාරුවෙන් මාරුවට වම් පසට හා දකුණු පසට විහිදෙන සේ සකස් කල යුතුයි. එක ලඟ අතු දෙකක් හරියට එකිනෙකට කෙලින්ම එක උඩ එක තැබීමෙන් වලකින්න.
9. අතු හෝ ඒවායේ අනු ශාඛා, ප්රධාන කඳ හරහා නොයවන්න. එක පැත්තක ඇති අතු පවා එකිනෙක හරහා නොයවා, එකිනෙක පරතරයක් ඇතිව ස්ථර ලෙස පැතිරීමට සලස්වන්න.
10. ගසේ මූලික හැඩය අසමමිතික ත්රිකෝණාකාර හැඩයක් ගත යුතුයි.
11. ශාඛා හා අනුශාඛාද, සරල රේඛා ලෙස කෙලින් විහිදෙන ලෙස හෝ කවාකාර ලෙස සකස් කල හැකියි.
12. කඳේ එක තැනකින් අතු දෙකක් විහිදීමෙන් වලකින්න. අතු බෙදෙමින් යන විට හැම විටම දෙකට බෙදෙමින් යන ලෙස අමතර අතු ඉවත් කරන්න. අතු බෙදීමේදී ත්රිකෝණාකාර හැඩයක් ගැනීමට උත්සාහ කරන්න.
13. ගස ඇලවන දිශාවට විරුද්ධ දිශාවට ඇති මතුපිට මුල් වඩා ප්රබල ලෙස තිබිය යුතුයි. එයින්ද ගසේ සමබරතාව ඇතිවේ. අනෙක් දිශාවලටත් පසුපසටත් මුල් මනාව විහිදිය යුතුයි. නරඹන්නා දෙසට කෙලින්ම එන මුල් ඉවත් කරන්න, නැත්නම් පැත්තකට හරවන්න.
14. ඕවල් හැඩය හෝ සෘජු කෝණාශ්රාකාර හැඩය සහිත පැතලි බඳුන් යොදා ගන්න. ගස ඇලවෙන දිශාවට විරුද්ධ දිශාවට වඩා බර වන ලෙස බඳුනේ සිටුවන්න.
(අනියම් සෘජු කඳ හැඩතලය ගැන කල විස්තරය හා සසඳා බලන්න)

2.5. වගුලාකාර (පහතට කඩා වැටෙන කඳ) හැඩතලය - CASCADE STYLE

කඳ මඳක් දුර ඉහලට වැඩී, එක්වරම හැරී පහතට වැටෙමින් බඳුනේ පතුල මට්ටමින්ද පහතට විහිදේ. තද කඳු බැවුමක හැදෙන නොයෙකුත් ස්වාභාවික බාධක නිසා පහත අතට වැටෙන ගසක් නිරූපණය කරයි.

සාමාන්‍යයෙන් බොන්සායි සඳහා පැතලි බඳුන් යොදාගන්නා බව අපි දනිමු. නමුත්, මෙම හැඩතලයේදී පාවිච්චි කරන්නේ පළලට වඩා වැඩි ගැඹුරක් ඇති බඳුන් වීම විශේෂයි.

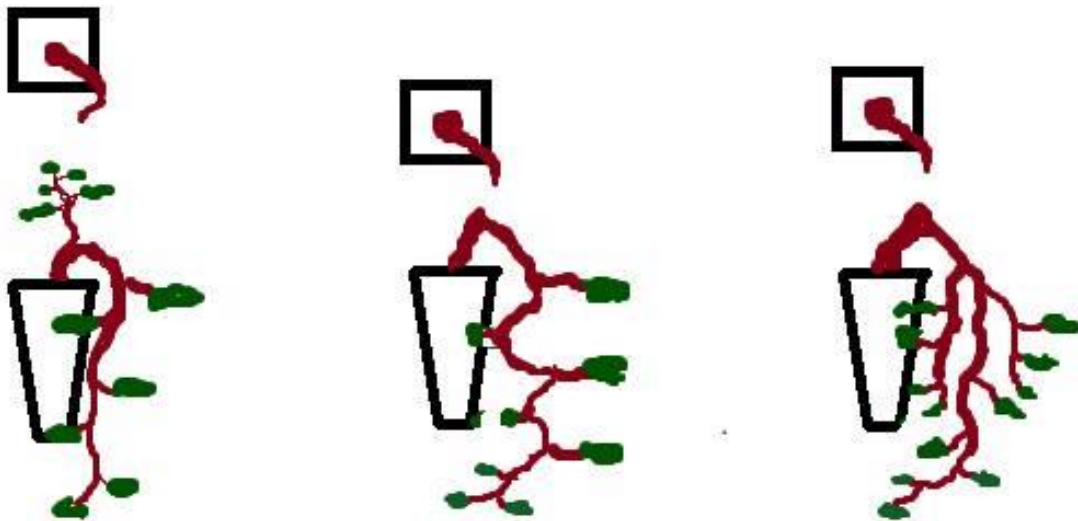
මූලික ලක්ෂණ හා නීති රීති

1. පහතට වැටෙන කඳවල් එකක් හෝ වැඩි ගණනක් වියහැකියි. නමුත් මෙම හැඩතලයේ හැටියට වඩා පැතිරයාමක් නුසුදුසු නිසා, කඳවල් ගණන 3 කට සීමා වීම වඩා සුදුසුයි. (නියමයක් නොවේ)
2. කඳ එක්වරම නැවෙන තැනින් හෝ ඊට කිට්ටු තැනකින් අත්තක් ඉහලට වැටෙන්න සලස්වා, එය අවිධිමත් සෘජු හැඩයට වැටෙන්නට සලස්වා, එය ගසේ මුදුන ලෙස යොදාගන්න. එවැනි මුදුන් කඳක් නොමැතිව වුවද මෙම හැඩතලය නිර්මාණය කල හැකියි. එහෙත් එම අඩුව මැකෙන ලෙස සැලසුම් කල යුතුයි. මෙලෙස හැදූ ශීර්ෂය බඳුනේ හරි මැද කෙලින් තිබීම වඩා සුදුසුයි.
3. පහතට වැටෙන කඳ මුලින් අංශක 45 පමණ කෝණයකින් හැරී, ඉන්පසු කෙලින්ම සිරස් ලෙස (සෘජු කඳක් මෙන්) හෝ, නැත්නම් දෙපැත්තට හැරෙමින් (අවිධිමත් සෘජු කඳක් මෙන්) පහලට යොමු කල හැකියි.
4. පහලට එන කඳේ මුල් අත්ත බඳුනෙන් පිටතට විහිදෙන ලෙස තැබීම වඩා සුදුසුයි. කඳද ඊට සරිලන ලෙස කවාකාරව හැඩ ගැස්විය යුතුයි. (රූප සටහන් බලන්න)
5. අනෙක් අතු මාරුවෙන් මාරුවට දෙපැත්තට මනා පරතරයක් ඇතිව සකසා ගන්න.
6. මෙම අතු තිරස් තලයක අතු බෙදෙමින් සිටින සේ සකසා ගන්න.
7. අතු වල දිග ක්රම ක්රමයෙන් අඩු කරමින් ත්රිකෝණාකාර හැඩය පවත්වාගන්න.
8. කඳේ කෙලවර හැකි තරම් බඳුනේ මැදහරහා යන සිරස් රේඛාවට කිට්ටු කරන්න. ගසේ කෙලවර යන්තම් උඩු අතට හරවන්න.
9. අනවශ්‍ය අතු නිතරම ඉවත් කරමින් අවශ්‍ය අතු වල වැඩිම දිරිමත් කරන්න. මුලු කඳටම හොඳින් හිරු එලිය වැටිය යුතුයි. නැත්නම් පහත අතු වල වැඩිම දුර්වල වීම සිදුවෙයි. මෙම හැඩතලයේ ගස් නිර්මාණය කරන විට මුලින් තිබෙන අතු හොඳින් වැටෙන අතර, පහතින් ඇති අතු වල අඩු වර්ධනයක් ඇති වේ. මේ නිසා උඩ අතු නිතරම කප්පාදු කරමින්, පහත අතු වල වර්ධනයට උදව් කල යුතුයි.
10. ගස බඳුනේ හරි මැද සිටවිය යුතු අතර පහලට විහිදෙන කඳ බඳුනේ ගැවෙන්නට තබන්න

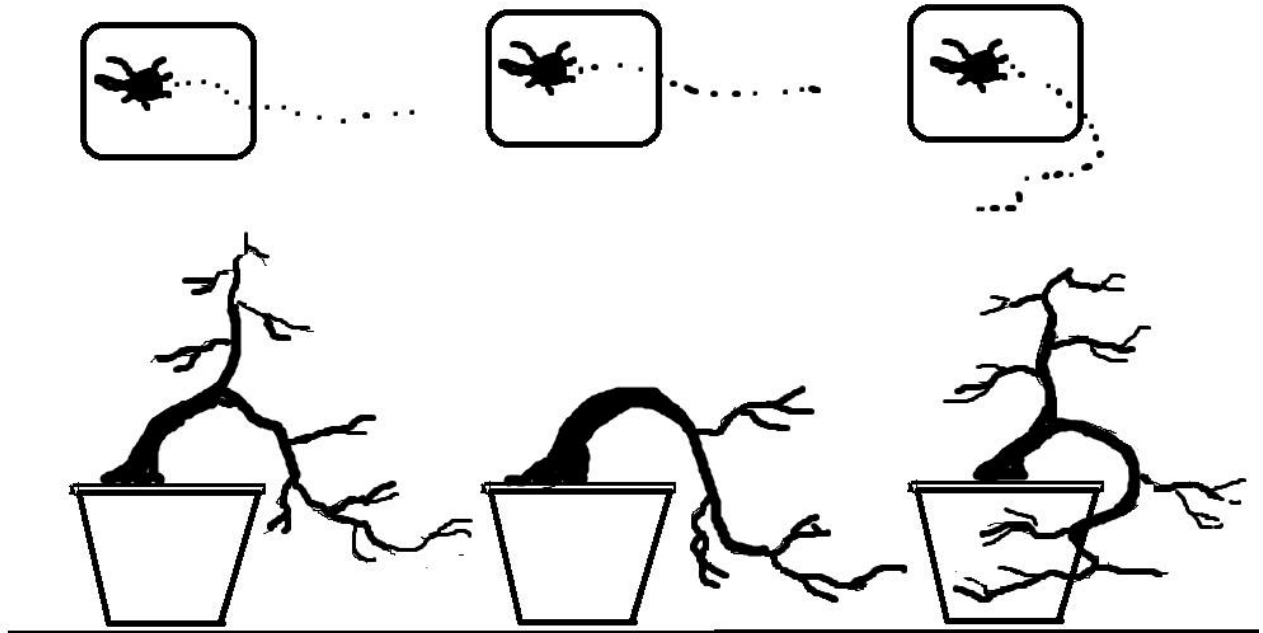

එපා.

11. සාමාන්‍යයෙන්, ගස බඳුනේ එක් කොනකින් ඉදිරියට එන ලෙස සිටුවන්න. එමගින් බඳුනක් ගසේ මූල කොටසක් පැහැදිලිව පෙනේ.
12. බඳුනේ උස එහි පැත්තක දිගට වඩා වැඩි විය යුතුයි. උඩු අතට යොදන අත්ත බඳුනේ උසට අඩුවෙන් තබාගන්න.
13. සාමාන්‍ය බඳුනක ගස හැඩ ගැන්වීම අවසන් වූ පසු ගසේ ජරමාණයට සරිලන ලෙස බොන්සායි බඳුනක් තෝරා ගත හැකියි. මුලින් බඳුනක් තීරණය කොට ඊට සරිලන ලෙස ගස සකසන්න යන්න එපා.
14. ගසක් තෝරා ගැනීමේදී, හොඳින් අතු බෙදුනු සවිමත්, එහෙත් පහසුවෙන් හැඩගැන්විය හැකි ගසක් තෝරා ගන්න. තමන්ට අවශ්‍ය හැඩය හදාගත හැකිදැයි කලින්ම බලන්න.
15. බහු කඳවල් සහිත නිර්මාණයකදී, එකිනෙකට නොපැටලෙන ලෙස කඳවල් හා අතු සකසා ගන්න. කඳවල්වලින් ලොකුම කඳ වඩාත්ම දිග කඳ වියයුතුයි. අනෙක් කඳවල් වල දිග ඊට අඩුවෙන්, කඳවල්වල මහතට අනුරූපව සකසා ගන්න. සමාන මහත ඇති කඳවල් දෙකක් යොදානොගන්න. මුලු සැකැස්මම තිරිකෝණාකර හැඩයකට සකසන්න. (අදාල රූප සටහන බලන්න)

2.6. අර්ධ වගුලාකාර හැඩතලය (අර්ධව පහතට කඩා වැටෙන කඳ හැඩතලය) Semi Cascade Style

කඳ මඳක් දුර ඉහලට වැඩී, එක්වරම හැරී පහතට වැඩෙමින් බඳුනේ ඉහල දාරයෙන් පහතට වැඩෙන මුත් ,බඳුනේ පතුල මට්ටමින් පහතට නොවිහිදේ. ගං ඉවුරක බෑවුමෙහි ගඟ දෙසට නැඹුරුව වැඩෙන ගසක් නිරූපණය කරයි. ගස ජලයේ මට්ටමට පැමිණි විට තව දුරක් පහලට නොවැඩී නැවත මඳක් උස්ව තිරසර කිට්ටු දිශාවකට විහිදේ.

රූපයේ දැක්වෙන්නේ මෙම හැඩතලයට අනුකූලව ගස හැඩගැන්විය හැකි ක්‍රම කිහිපයක්. මෙම හැඩයන් එකිනෙකට වෙනස් වන්නේ මූලිකව ගසේ ඉදිරිපස පෙනුමෙහි ඇති වෙනස්කම් සහ ගසේ මුදුනෙහි ඇති වෙනස්කම් අනුවයි.

නිර්මාණයේදී සැලකිය යුතු කරුණු:

1. පහතට වැඩෙන කඳ ගසේ ජර්ධාන අත්ත ලෙස ගෙන ඉහලට වැඩෙන ජර්ධාන කඳ Informal Upright, Slanting වැනි හැඩතලයකට සකසා ගත හැකියි. නැතිනම්, පහලට හැඳෙන කඳ ජර්ධාන කඳ ලෙසම යොදා ගත හැකියි. මෙහිදී උඩට විහිදෙන කඳක් නැතිව වුවත් සකසා ගත හැකියි.

2. පහතට වැඩෙන කඳ මුලින් අංශක 45 පමණ කෝණයකින් හැරී, ඉන්පසු දෙපැත්තට හැරෙමින් (අවිධිමත් සෘජු කඳක් මෙන්) පහලට යොමු කල හැකියි.
3. අතු මාරුවෙන් මාරුවට දෙපැත්තට මනා පරතරයක් ඇතිව සකසා ගන්න.
4. මෙම අතු තිරස් තලයක අතු බෙදෙමින් සිටින සේ සකසා ගන්න.
5. අතු වල දිග ක්රම ක්රමයෙන් අඩු කරමින් ත්රිකෝණාකාර හැඩය පවත්වාගන්න.
6. කඳේ කෙලවර නැවතත් මඳක් උඩු අතට හරවා තිරස් දිශාවට ආසන්නව විහිදෙන්නට අරින්න.
7. Cascade Style එකේ මෙන්ම අනවශ්ය අතු නිතරම ඉවත් කරමින් අවශ්ය අතු වල වැඩිම දිරිමත් කරන්න. මුලු කඳටම හොඳින් හිරු එලිය වැටිය යුතුයි. නැත්නම් පහත අතු වල වැඩිම දුර්වල වීම සිදුවෙයි. මෙම හැඩතලයේ ගස් නිර්මාණය කරන විට මුලින් තිබෙන අතු හොඳින් වැඩෙන අතර, පහතින් ඇති අතු වල අඩු වර්ධනයක් ඇති වේ. මේ නිසා උඩ අතු නිතරම කප්පාදු කරමින්, පහත අතු වල වර්ධනයට උදව් කල යුතුයි.
8. පහතට විහිදෙන කඳේ දිශාවට විරුද්ධ දිශාවට කිට්ටු වන ලෙස ගස බඳුනේ සිටවිය යුතු අතර පහලට විහිදෙන කඳ බඳුනේ ගැවෙන්නට නොතබන්න.
9. ගස බඳුනේ එක් කොනකින් ඉදිරියට එන ලෙස හෝ ඉදිරිපස පෙනුමෙන් වම් පැත්තට හෝ දකුණු පැත්තට කඳ විහිදෙන ලෙස සැකසිය හැකියි. ගසේ මුල කොටස පැහැදිලිව පෙනීම වඩා සුදුසුයි. කඳ පැත්තට විහිදෙන විට, ඉදිරියට ඇති අතු වලින් කඳ අනවශ්ය ලෙස නොවැසෙන ලෙස සකසා ගන්න. මුල් අත්ත පිටුපසට ගැනීම වඩා සුදුසුයි.
10. මෙම හැඩතලයේදීද, පැතලි බඳුන වෙනුවට උස් බඳුනක් පාවිච්චි කෙරේ. කඳ එතරම් පහලට නොවිහිදෙන නිසා, Cascade Style එකට වඩා අඩු උසක් ඇති බඳුන් යොදාගත හැකියි.
11. හොඳින් පෙනෙන පරිදි මුල් සකසන්න. පහලට ඇදෙන කඳේ දිශාවට විරුද්ධ දෙසට වඩා ශක්තිමත් මුල් තිබීමෙන් හැඩය වඩා ඔපමත් වේ.

2.7. ගල් මත මුල් විහිදුණු හැඩතලය - Root over Rock Style

ජර්ධාන බොන්සායි හැඩතල වර්ගීකරණය සිදුවන්නේ ගසේ කඳ විහිදෙන දිශාව අනුවයි. පසුගිය සටහන් 5 තුළින් අප ඒ මූලික හැඩතල ගැන කතා කලා. බොන්සායි මගින් නිරූපණය කරන්නේ ස්වභාවයේ අපට දකින්නට ලැබෙන ගහ කොළ බව අප දන්නවා. බිමෙහි විවිධත්ව හැඩ තල මැවීමේදී ගල්පර වලට ලැබෙන්නේ විශේෂ තැනක්. ඒ නිසා බොන්සායි නිර්මාණවලට විවිධ අයුරින් ගල් යොදා ගන්නවා. ගල් මත මුල් විහිදුණ, නැත්නම් ගලක් මත වැඩුණු ගසක සුන්දරත්වය මැවීමට නම් එම ගසත් ගලත් දෙකම ඇතුළත් නිර්මාණයක් කල යුතු වෙනවා.

ඒ නිසාමයි, සම්මත හැඩතල වලට ගල් ආශ්‍රිත හැඩතල දෙකක් ඇතුළත් කර ඇත්තේ.

1. ගල් මත මුල් විහිදුණු හැඩතලය - Root over Rock Style

2. ගල් මත වැඩුණු හැඩතලය - Clinging to a Rock Style

මෙම සටහන තුළින් ගල් මත මුල් විහිදුණු හැඩතලය ගැන දැන ගනිමු.

ගලක් මත ඇති කුහරයක බොහෝ විට බීජයකින් පැලවන ගස් වලට වැඩීමට ජර්මාණවත් පොහොර හා ජලය නොලැබෙන විට, ගසේ මුල් කිහිපයක් ගල මතුපිටින් විහිදී, පහත ඇති පස සොයා වැඩෙන්නට පුලුවන්. එසේ පස සොයා යන මුල් තවත් ජර්මල ලෙස වැඩී ගස පෝෂණය කරනවා. එසේ ගලක් මතුපිටින් පැතිරී පසට සම්බන්ධව ඇති මුල් සහිත ගස්, ගල මත මුල් විහිදුණු හැඩතලය මගින් නිරූපණය කරනවා.

මෙම හැඩතලය නිර්මාණය කරන අයුරු:

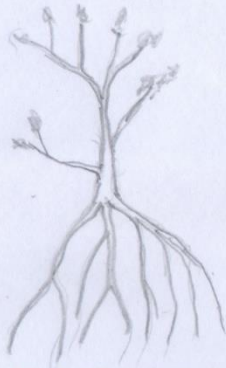
1. දිගට මුල් කිහිපයක් විහිදුණු, පහසුවෙන් මුල් ඇදෙන පැලයක් තෝරා ගන්න.

2. එයට ගැලපෙන, රළු මතුපිටක් සහ අසමමිතික, අවිධිමත් හැඩයක් ඇති ගලක් සොයා ගන්න. මෙම ගල සිටුවා තැබිය හැකි පියකරු පෙනුමක් ලැබෙන කෝණයක් තෝරා ගන්න. අවශ්‍ය නම් ගලෙහි පතුල තරමක් පැතලි කොට ස්ථාවර ලෙස සිටුවා තැබෙන ලෙස සකස් කර ගන්න. හුණුගල්, තද කබොක් ගල්, කැටගල්(දිරා ගිය කලුගල්), ආදිය සුදුසුයි. කඩන ලද කලුගල් කැබලි නම් එතරම් සුදුසු නැහැ.

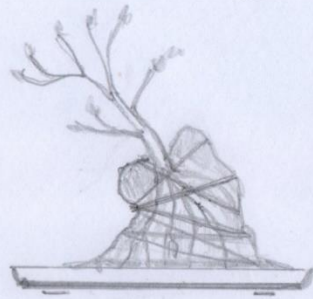
3. එය සිටුවා තැබිය හැකි ඕවල් හැඩය හෝ සෘජු කෝණාශ්ර හැඩයක පැතලි බඳුනක් තෝරා ගන්න.
4. පැලයේ පස් ඉවත් කොට මුල් විහිදුවා, ගල මත තබා, වඩාත් පියකරු පෙනුම ලැබෙන අයුරු ගස සිටුවීමට සුදුසු තැනක් තෝරා ගෙන, ගස හොඳින් සවි කර නූලකින් හෝ රෙදි පටියකින් බැඳ ගන්න.
5. මුල් මනාව විහිදෙන අයුරින් සකස් කොට මුල්ද නිසි තැනවල පිහිටන සේ බැඳ ගන්න. මෙහිදී ස්වාභාවිකව මුල් විහිදෙන රටාවකට මුල් සැකසිය යුතු බව සලකන්න.
6. බඳුනෙහි පස් තට්ටුවක් අතුරා, මුල් බඳුනෙහි පස මත සුදුසු ලෙස විහිදුවන්න. ඉන් පසු මුල් වැසෙන ලෙස පස් යොදා පැලය බඳුනේ ස්ථාවර ලෙස තබා ගන්න.
7. ගල මත විහිදූ මුල් වැසෙන ලෙස තෙත් වූ කොහුබත් හා වැලි මිශ්රණයක් අතුරා, තවත් රෙදි කඩකින් ඔතා ගන්න. එය නැවත නූලකින් හෝ රෙදි පටියකින් බැඳ වෙලන්න. (සමහර විට මෙලෙස මුල් වල වැඩීම සඳහා, මැටි තට්ටුවකින් ආවරනය කිරීමද කෙරේ.)
8. මීට ආදේශකයක් ලෙස ගල සම්පූර්ණයෙන් වැසෙන ලෙස ලොකු උස බඳුනක සිටුවා, බඳුනේ පහත මුල් වැඩීමට අවශ්ය කොටස පොහොර පස් වලින් පුරවා, ගල තිබෙන කොටස වැලිවලින් පුරවා , මුල් ගලට තදව වැඩීමට අනුබල දිය හැකියි. එහෙත් මෙම ක්රමයේදී ගස නැවතත් බොන්සායි බඳුනක සිටුවීමට සිදුවේ.
9. ගස මාස කිහිපයකින් ගල මත හොඳින් ස්ථාපිත වී, වැඩෙන්ට පටන් ගනී. එවිට මුල් සඳහා යෙදූ ආවරණ ඉවත් කොට මුල් මතු කර ගත හැකියි. ගස සුදුසු හැඩතලයකට සකස් කිරීමට මෙවිට පටන් ගත හැක. සමහරු තරමක් දුරට හැඩගැස්වූ ගසකින්ම පටන් ගැනීම කරති.
10. මෙම හැඩතලය සැලසුම් කරන විට සැලකිය යුතු ප්රධාන කරුණක් වන්නේ, පැතලි බඳුනෙන් උඩට ඇති ගල, මුල් හා ගසේ උඩ කොටස තනි ගසක් ලෙස සලකා සැලසුම් කල යුතු බවයි. ගල මෙහිදී සැලකෙන්නේ කදේ පහත කොටස ලෙසයි.
11. ගස හැඩගැන්වීමේදී, අප කලින් විස්තර කල හැඩතලයකට අනුරූපව සැකසිය හැකියි. (එහෙත් විධිමත් සෘජු කඳ හැඩතලය හා කොසු හැඩතලය නම් එතර සුදුසු නැහැ.) එසේම, තෝරා ගන්නා හැඩතලය, ගලේ හැඩයට හා එය සිටුවා ඇති කෝණයට ගැලපෙන ලෙස විය යුතුයි.
12. ගසේ පහලම අතු ගලට සමාන්තර ලෙස විහිදීමෙන් ගසත් ගලත් අතර සමීප බවක් පෙන්විය හැකියි.

Irregular shaped Rock

Plant with long roots

Positioned on the rock, in a shallow container, plant and roots tied securely

Final outcome with time

Sketch by M.A.Pemasiri

2.8. ගල් මත වැඩුණු හැඩතලය (Clinging to a Rock Style)

Clinging to a Rock Bonsai by M. A. Pemasiri

මෙම හැඩතලය මුලින් විස්තර කළ ගල් මත මුල් විහිදුණු හැඩතලයට (Root over Rock Style) වෙනස් වන්නේ මුල් ගල මතින් පහතට නොවිහිදී ගලෙහි ඇති කුහර වලටම සීමා වීම නිසයි. ගල් පර මත ඒවායේ කුහරවල වැඩුණු එබඳු ගස් බොහෝ දැකිය හැකියි.

මෙම හැඩතලයට පස් ඇති බඳුනක් අවශ්‍ය වන්නේ නැහැ. ජලය උරා ගන්නා ගලක් ජරමාණවත්. කලින් මෙන්ම, අවිධිමත් හැඩයක් ඇති ගලක් තෝරා ගත යුතුයි. මෙම හැඩතලයේදී ගලේ ජරමාණය තරමක් ලොකු වීම සුදුසුයි. ඊට සාපේක්ෂව බොන්සායි ගසේ ජරමාණය කුඩා විය යුතුයි. මෙම හැඩතලයට එක් ගසක් හෝ, ගස් කිහිපයක් යොදා ගත හැකියි. බොහෝ විට ගස් තුනක් පමණ ජරමාණවත්. තරමක් ලොකු එක් ගසක් වුවත් සෑහේ.

ගලෙහි අවශ්‍ය කුහර ඇත් නම් වඩා සුදුසුයි. නැති නම් කුහර භාරා ගැනීමට සිදුවෙනවා.

බොන්සායි හැඩතලයකට හැඩ ගැස්වූ ගසක්/ගස් තෝරා ගැනීම වඩා සුදුසුයි. ගස් තුනක් යොදා ගන්නේ නම් ත්‍රිකෝණාකාර හැඩයකට සිදුරු තෝරා ගැනීම කල යුතුයි. එකම සරල රේඛාවක ගස් තුන නොසිටුවිය යුතුයි. එකිනෙකට ප්‍රමාණයෙන් වෙනස් වූ එකම වර්ගයේ ගස් තෝරා ගත යුතුයි.

කලින් මෙන්ම ගලේ හැඩය, එය තබන කෝණය, නිමාණකරුවා තීරණය කල යුතුයි. අවශ්‍ය නම් ගලෙහි පතුල ලෙස තෝරා ගන්නා පැත්ත මට්ටම් කරගත හැකියි.

ප්‍රමාණවත් තරම් කුහර සාදා ගෙන , තෝරා ගත් ගස්වල මුල් සුදුසු පරිදි කප්පාදු කොට හොඳින් තෙතමණය රඳන කොහුබත්/මැටි මිශ්‍ර පස් මිශ්‍රණයක් යොදා ගෙන සුදුසු හැඩයකට කුහරවල සිටවීම කල යුතුයි. ගස හොඳින් සිරවී තිබෙන පරිදි බැඳ තැබීම අවශ්‍ය වෙනවා. පස් සේදියාම වැලැක්වීම සඳහා දිය සෙවල (moss) වලින් ආවරණය කල යුතුයි.

ගස/ගස් හොඳින් මුල් අල්ලා ගන්නා තුරු සෙවනක තබා ගල තෙත්ව තබන්න. පැතලි ජල බඳුනක තැබීම වඩා සුදුසුයි. ගසේ වැඩීම අනුව , තව දුරටත් හැඩගැන්වීම කල හැකියි.

ගස් සාමාන්‍ය නඩත්තුවේම මෙන්ම. ප්‍රදර්ශණය කරන විටදී, පැතලි ජල බඳුනක තැබිය හැකියි. එයින් මනා පෙනුමක්ද ලැබෙනවා. නැතිනම් පැතලි තැටියක හෝ පැතලි ගල් පතුරක තබා ප්‍රදර්ශණය කල හැකියි. ගස් තුනක් තිබෙන විටදී, ගස්වල ත්‍රිකෝණාකාර පිහිටීම මෙන්ම, මූලික බාහිර හැඩයේද ත්‍රිකෝණාකාර හැඩයක් තිබීම වඩා සුදුසුයි.

2.9. කොසු හැඩතලය - Broom Style (Hokidachi)

Broom Style Bonsai by M. A. Pemasiri

සාමාන්‍යයෙන් තර්කෝණාකාර හැඩයක් ගන්නා අනෙක් බොහෝ හැඩතල වලට වඩා වෙනස් හැඩයක් ගන්නා මෙම හැඩතලයේ ජර්ධන අතු සියල්ලම කඳේ එකම තැනකින් , ගෝලාකාර හැඩයකට විහිදෙන අතර, ගසේ හැඩයද කවාකාර හැඩයක් ගන්නවා. ගසේ කඳ සිරස් දිශාවට විහිදෙන අතර, අතු බෙදෙන තැන දක්වා, හොඳ ටේපර් එකක් පවත්වාගැනීම වැදගත්. අතු බෙදීම මුලින්ම අතු දෙකකින් පටන් ගෙන, එම අතු දෙක තව දුරටත් බෙදීමෙන් අවශ්‍ය හැඩය සකසා ගැනීම වඩා සුදුසුයි. වෙනත් හැඩතලයකට අවශ්‍යවන පරිදි අතු නොමැති සිරස් කඳක් තිබෙන විට එය සුදුසු තැනකින් කපා , මුල සිටම අතු වවා ගැනීමෙන් මෙම හැඩතලය නිර්මාණය කරන්න පුළුවන්. ගස වටා හොඳින් විහිදුණු මුල් කිහිපයක් තිබීමත්, වැදගත්. අතු සියල්ලම සරල රේඛා මෙන් සකසා ගත හැකි වීමත් විශේෂයි. ගසේ හැඩය සමමිතික හෝ අසමමිතික විය හැකියි. අතු වල දිග කඳේ උසට දල වශයෙන් සමාන වීම සුදුසුයි.

බඳුන රවුම්, අටපට්ටම්, හෝ ඕවල් හැඩයක් විය හැකියි. ගස වර්ධනය කර ගැනීම ක්‍රම ක්‍රමයෙන්, අතු කප්පාදු කරමින් හා අනවශ්‍ය අතු ඉවත් කරමින් කල යුතුයි. මුලින් සිරසට අංශක 45 පමණ කෝණයකින් අතු කිහිපයක් වයරින් කොට සකසා ගත්තොත්, අනිත් අතු වර්ධනය කර ගැනීම පහසු වෙනවා.

2.10. සුළඟට ගසා ගෙන යන හැඩතලය - Windswept Style

Windswept Bonsai by K.M.Tillekeratne

නමින් හැඳින්වෙන අයුරින්ම, නිතරම එක් අතකට දැඩි සුළඟට මුහුණ දීමට ගසකට සිදු වුවොත්, එය වැඩිමේදී, සුළඟ හමන දෙසට අතු විහිදෙමින්, එම අතට ඇලව සුළඟට අනුකූලව වැඩෙන හැඩතලයක් ගැනීම ස්වභාවයෙන්ම සිදු වේ.

මෙම හැඩතලය නිර්මාණය කිරීමේදී, තම ගස දුටු පමණින්ම, එයින් සුළඟ නිරූපණය වෙන ලෙස කල හැකි නම් වඩාත් සාර්ථක නිර්මාණයක් ලෙස සැලකිය හැකියි.

මෙම හැඩතලයේ ඇලවූ කඳක් ඇති නිසා, එය තරමක් ඇලවූ කඳ හැඩතලයට (Slanting Style) කිට්ටු පෙනුමක් ගනී. වෙනස වන්නේ ඇලවූ අතට පමනක් අතු විහිදීමයි.

මෙහිදී අතුවල පරතරය වැනි නීති එතරම් අදාල නොවේ. එකිනෙක හරහා යන අතු එතරම් සුදුසු නොවන අතර අතු හැම එකක්ම වාගේ එකිනෙකට සමාන්තරව තිරස් අතට කිට්ටු දිශාවකට විහිදුවීම සුදුසුයි. එතරම් නීති බල නොපාන නිසාත්, මෙහි ඇති ජීවී බව නිසාත් මෙම හැඩතලය නිර්මාණ කරුවකුට තම කලාත්මක හැකියාවන් ප්රබලව පෙන්වීමට හැකි වේ.

ගස ප්රදර්ශණයකට ඉදිරිපත් කරන විට පත්ර අඩු කොට පෙන්වීමෙන් ස්වාභාවික බව වැඩි කල හැකියි. එමගින් පවා සුළඟ හමන දිශාව නිරූපණය කල හැකියි.

අවශ්යනම් දිරා ගිය මුදුන් හෝ අතු පවා යොදා ගත හැකියි.

ගසේ ඇලවන දිශාවට විරුද්ධ දෙසට වඩා ශක්තිමත් ලෙස මුල් පෙන්වීම සුදුසුයි.

ඔවලාකාර හෝ අවිධිමත් හැඩ ඇති පැතලි බඳුන් හෝ දිගටි ගල් පතුරු මෙම හැඩතලයට යොදා ගත හැකියි.

Windswept Bonsai by H.D.Ariyasena

2.11.පරිණත (ලීටරාටි) හැඩතලය - LITERATI STYLE

වනාන්තරවල ගස්, ස්ථර කිහිපයකට වැවෙනවා. ඒ අතර අලුතින් පැලවෙන බොහෝ පැල, වැඩිමට සුදුසු අවකාශ නැතුවම මැරී යනවා. එහෙත් සමහර ශක්තිමත් ශාඛවල පැල ලොකු ගස්වල පීඩනය මැඩපවත්වමින් බොහෝ බාධක මැද කෙසේ හෝ මුදුන් ස්ථරයටම පැමිණෙනවා. එබඳු

ගස් වල මුල් කොටසේ අතු කොල කිසිවක් නැහැ. කඳ නොයෙකුත් හැඩ ගන්නවා. ගස මුදුනේ පමනක් අතු කිහිපයක් ඉතිරි වෙනවා. එම ගස් ඉතා සුන්දර හැඩයක් ගන්නවා වගේම කටුක ජීවිත කතාවක් කියනවා. පරිණත හැඩතලය නිරූපණය කරන්නේ එබඳු විශේෂ ගස්වල සුන්දරත්වයයි. මේ හැඩතලය හඳුන්වා දුන් විට, එය වඩා ජනප්‍රිය වුනේ උගත් වියතුන් අතරයි. ඔවුන් කැමති නිසාම එය ලීටරාටි නමින් හඳුන්වා තිබෙනවා.

පරිණත හැඩතලයට අයත් නීති මොනවද කියා කෙනෙක් ඇසුවොත් දිය හැකි කෙටිම පිළිතුර නම් කිසිම නීතියක් නැහැ යන්නයි. නැත්නම් මෙම හැඩතලයේදී අනෙකුත් හැඩතලවලට යොදන නීති සියල්ලම වාගේ කැඩීය හැක යන්නයි. මා මුලින් සඳහන් කල ගස්වල විස්තර හිතේ තබා ගත්තොත්, නිර්මාණ කරුවාට තමන්ගේ කැමැත්ත අනුව සුන්දර එහෙත් ස්වාභාවික හැඩතලයක් නිර්මාණය කරන්න පුළුවන්.

නීති කිසිවක් නැත්ත, ගසට අවශ්‍ය පෙනුම ලබා ගැනීමට ඉවහල් වන කරුණු කිහිපයක් ගැන කියන්න කැමතියි.

1. ගසේ කඳෙහි වැඩි කොටසක් අතු වලින් තොරව තිබිය යුතුයි.
  2. අතු, කඳෙහි උඩ 1/3 කොටසට පමණ සීමා වීම සුදුසුයි. අවශ්‍ය නම් ගසේ මැද හරියෙන් එක අත්තක් පමණ තිබෙන්න අරින්නත් පුලුවන්.(එය මැරුනු අත්තක් ලෙස වුවත් පෙන්විය හැකියි)
  3. කඳේ ටෙපරය තිබිය යුතු නමුත් කඳෙහි දිග වැඩි නිසා එය එතරම් ජරබල විය යුතු නැහැ.
  - 4.කෙලින් වැඩුණු ඇද නැති කඳක් සුදුසු නැහැ. කඳ කවාකාර වගේම එක්වරම දිශාව වෙනස් කරමින් එක් එක් අතට විහිදවිය හැකියි. අවශ්‍යනම් කිහිප වරක් වුවත් කඳ කෙලින්ම පහලට හා නැවත ඉහලට හැරවිය හැකියි. එහෙත් මේ හැමෙකක්ම යම් සැලසුමකට, සරල ,එහෙත් සුන්දර පෙනුමක් ලැබෙන අයුරින් කල යුතුයි.
  - 5.අතු ජරධාන කඳ හරහා යැවිය හැකියි. අතු කෙලින්ම පහලට සිරස් අතට වුවත් විහිදිය හැකියි. එහෙත් අතු වල විහිදීම කඳේ වලිතයට අනුරූප ලෙස සකස් කිරීම සුදුසුයි.
  6. අනිත් හැඩතලවලට සාපේක්ෂව, අඩු වශයෙන් අතු හා කොල ඉතිරි කිරීම තුලින් කඳට වඩා ජරමුඛත්වයක් ලබා දිය හැකියි.
  7. ගසේ මුදුන, අවශ්‍ය නම් මැරුණු කඳක් ලෙස (Jin) පෙන්විය හැකියි.
  8. මුල් අවදියේදී මෙම හැඩතලය සඳහා දිරා ගිය කොටස් සහිත (Shari) ජරධාන කඳක් යොදා නොගත්තත්, පසුව විශේෂ හැඩතලයක් ලෙස දිරා ගිය කඳ සහිත ගස් නිර්මාණය කොට තිබෙනවා.
  9. සාමාන්‍යයෙන් කුඩා පැතලි බඳුනක් යොදා ගන්නවා.
- මේ සියල්ල කියවීමේදී ඔබට පෙනෙන්න ඇති, කොතරම් නිදහස් ලෙස මෙම හැඩතලය නිර්මාණය කල හැකිද කියා. එහෙත් සිතේ තබා ගතයුතු වැදගත්ම දේ නම්, ඔබ අවසානයේදී මවන විත්රය ස්වාභාවික , ඒ වගේම කලාත්මක සරල එකක් විය යුතුයි. ගසෙහි අවධානය ලැබිය යුතු ජරධානම අංගය වන්නේ කඳ මවන රූපයයි.

2.12. බහුකඳන් සහිත හැඩතල

අප මෙතෙක් විස්තර කල හැම හැඩතලයක්ම , තනි කඳක් සහිත ගස්වලට සීමා වුනා. ගස මුලින්ම කඳන් එකකට වැඩි ගණනකට බෙදුනු ගස් අප අවට බහුලව තිබෙනවා, එබඳු ගස් ආශ්ච්ච සම්මත හැඩතල කිහිපයක් තිබෙනවා.

1. ද්විත්ව කඳන් හැඩතලය - Twin Trunk Style

2. ත්‍රිත්ව කඳන් හැඩතලය - Triple Trunk Style

3. බහු කඳන් හැඩතලය - Multiple Trunk Style

ද්විත්ව කඳන් හැඩතලය - Twin Trunk Style

Twin Trunk Style Bonsai by Naveen Sooriyarachchi

ගස මුලින්ම කඳවල් දෙකකට බෙදුනු ගසක් නිරූපනය කරයි.

මූලික කරුණු:

1. ගස් දෙකින් එක් ගසක් අනෙකට වඩා මහත් විය යුතු අතර, එය අනෙකට වඩා උසින්ද වැඩි විය යුතුයි. සමාන මහත ඇති කඳන් දෙකක් ඇති ගස් මෙම හැඩතලය සඳහා සුදුසු නැත.
2. කඳවල බෙදීම මූලට කිට්ටුව තිබිය යුතුයි. තරමක් උසින් කඳවල් බෙදුනොත් උසින් බෙදෙන කඳ අත්තක් ලෙස දිස්වන බැවිනි.
3. කඳන් දෙකේ ම අතු බෙදීම සලකා, එක ගසක් ලෙස ත්‍රිකෝණාකාර හැඩයක් ලැබෙන ලෙස ගස හැඩගැන්වීම කල යුතුය. කඳන් දෙකෙහි අතු බෙදීම වෙන වෙනම නොසලකා, එක ගසක් ලෙස එකිනෙකට අනුරූපලෙස හැඩ ගැන්විය යුතුය.
4. කඳන් දෙක අතර එකිනෙක හරහා යන අතු ඉවත් කරන අතර, උසින් අඩු කඳේ මුදුනට උඩින් , ලොකු කඳේ අතු විහිදීම කල හැක.
5. කඳන් දෙක එකිනෙකට ගැලපෙන, අනුරූප වෙන ලෙස සකස් කල යුතුයි. එක් කඳ කවාකාර නම් අනෙකද එයට ගැලපෙන ලෙස කවාකාර විය යුතුයි.
6. අප කලින් විස්තර කල මූලික හැඩතලයකට අනුකූලව ගස හැඩගැන්විය හැක.
7. සාමාන්‍යයෙන්, ගසේ පලමු අත්ත, කුඩා කඳෙන් විහිදෙන ලෙස සකස් කිරීම වඩා සුදුසුයි.

ත්‍රිත්ව කඳන් හැඩතලය - Triple Trunk Style

Triple Trunk Style Bonsai by Naveen Sooriyarachchi

කඳන් තුනම එකිනෙකට මහනින් හා උසින් වෙනස් විය යුතුයි. ද්විත්ව කඳ හැඩතලයට අදාල කරුණු මෙයටද වලංගුයි. තනි ගසක් ලෙස කඳන් තුනෙහිම අතු යොදා ගනිමින් තර්කෝණාකාර හැඩයක් ගත යුතුයි.

බහු කඳන් හැඩතලය - Multiple Trunk Style

Multiple Trunk Style Bonsai by M.A.Pemasiri

කඳන් ගණන 3ට වඩා වැඩි හැඩතලයයි. කඳන් ගණන ඔත්තේ සංඛ්‍යාවක් විය යුතුයි. (5,7,9 ලෙස). මෙහිද එක් කඳක් අනෙක්වාට වඩා මහනින් වැඩි විය යුතු අතර එය උසම කඳ විය යුතුයි. අනෙක් කඳන් හැකි අයුරින් විවිධ මහනින් හා උසින් වීම සුදුසුයි.

මෙහිදී තනි ගසක් ලෙස හැඩගැන්වීම කල යුතුයි.

පහුරු හැඩතලය (Raft Style)

Raft Style Bonsai by M. A. Pemasiri

මෙයත් සමූහ කඳන් ගණයට වැටෙන හැඩතලයකි. ගසක් ඉදිරි බිම වැටුණු පසුවත්, සමහර විට, එහි මුලෙන් කොටසක් පසට සම්බන්ධ වී තිබීම නිසා නැවත ජීවිතයක් අරඹයි. උඩු අතට ඉතිරිවන අතු නව කඳන් ලෙස ඉහලට වැඩෙන්නට පටන් ගනී. ඊට අමතරව, වැටුණු කඳ දිගට කිහිප තැනකින්ම අලුත් කරවී මතු වී වෙනවෙනම කඳන් ලෙස වැඩේ. එමතැන්වලින් පොලොවට මුල් ඇදීමද සිදුවේ. බිම වැටුණු මුල් කඳද වැඩෙමින් සජීවීව පවතී. මෙබඳු ගස් පාදක කර ගෙන මෙම හැඩතලය නිර්මාණය කොට ඇත.

මෙම හැඩතලයට අදාල මූලික කරුණු පහත දැක්වේ.

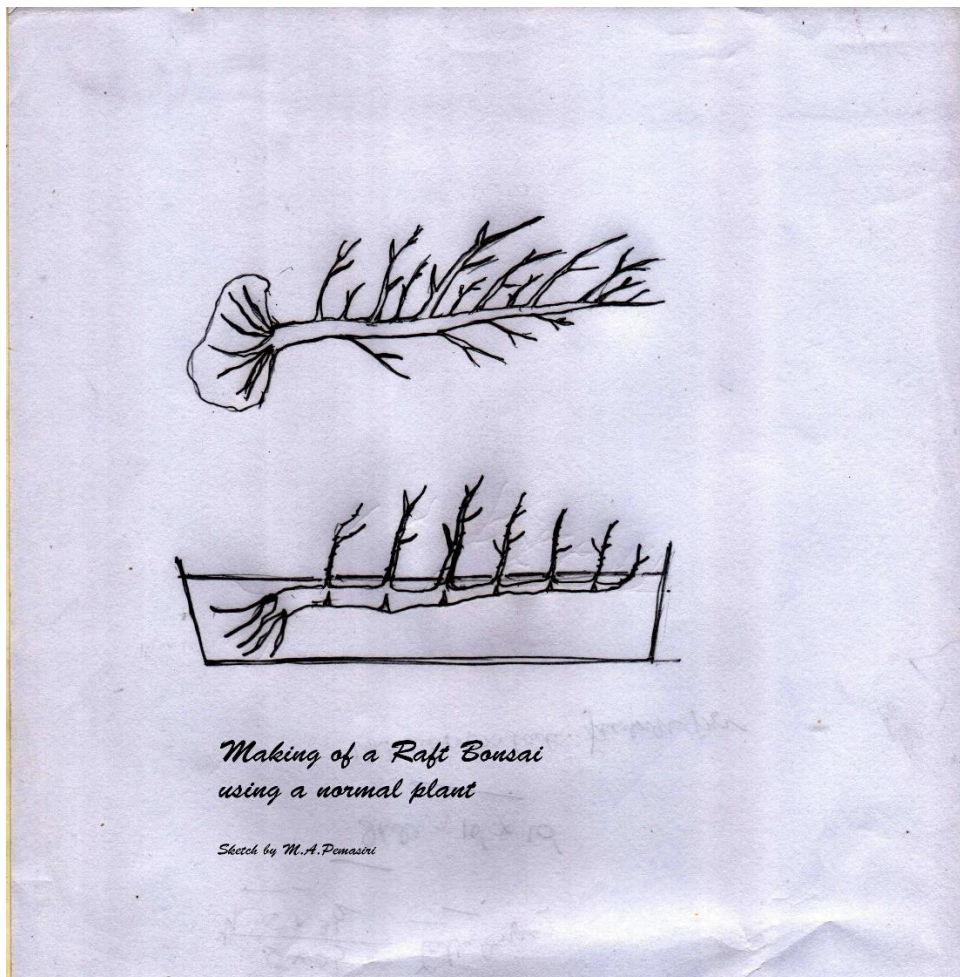

1. මෙහි මූලික හැඩතලයට කෙලින් වැඩුණු කඳක් යොදා ගැනේ. කවාකාර (ඇදවූ) කඳක් හෝ එකම ගසක මුල් පද්ධතියකින් වෙන වෙනම කඳන් මතු වී ගස් කණ්ඩායමක් ලෙස වැඩෙන විට එය මුල් සම්බන්ධ පහුරු හැඩතලය (Sinuous Raft Style) ලෙස හැඳින්වේ.

2. පැලයක එක් අතකට පමණක් වැඩිපුර අතු ඇති විට මෙම හැඩතලය සලකා බැලිය හැක.

3. මෙම හැඩතලය නිර්මාණය කරන විට ස්වභාවයේ සිදු වන ඉහත විස්තර කල ක්රියාවලියම යොදා ගත හැක.

4. එනම් එබඳු ගසක් ගෙන එක පැත්තකට ඇති අතු පමණක් ඉතිරි කොට කඳ තිරස් අතට පෙරලා, පසේ වලලා තැබීමෙනි. උඩු අතට තබන අතුවලට යටින් පොත්ත තුවාල කිරීමෙන් එම තැන්වලින් මුල් ඇද්දවීම ඉක්මන් කල හැක. නිර්මාණයට අවශ්ය පරිදි කඳවල්වල දිශාව ලබා ගැනීම සඳහා, කම්බි යෙදීමද, එසේ කඳ වැලලීමට පෙර කල හැක.

5. පුරුදු ලෙස නිර්මාණයට යොදා ගන්නා කඳන් ගණන ඔත්තේ විය යුතුයි.
6. වඩා මහත කඳ උසින් වැඩි වන ලෙසද, ගස සමූහයටම මුදුන තිරිකෝණාකාර හැඩයක් ගන්නා ලෙසද හැඩ ගැන්වීම් කල යුතුය.
7. නිර්මාණයට අවශ්‍ය පරිදි කඳන් හැඩගැස්වීමේදී, එකම රටාවක් හා රිද්මයක් අනුව සැලසුම් කල යුතුය. හැම ගසක්ම එකම හැඩතලයකට හැඩගැස්වීම සුදුසුය.
8. කඳන් හොඳින් වැඩි, අතු අවශ්‍ය පරිදි හැඩගැස්වීම කල පසු, පැතලි දිග බඳුනක හෝ ගල් පතුරක් මත ප්රදර්ශණය කල හැක. ගසේ අවසාන හැඩගැන්වීමේදී, හරහට ඇති මුල් කඳ පස මතුපිටින් නිරාවරණය වන ලෙස පෙන්විය යුතුය.
9. ස්වාභාවිකව පැත්තකට පෙරලී, කඳෙන් මුල් ඇදෙමින් වැඩුණු පැලයකින්ද, පහසුවෙන් මෙම හැඩතලය නිර්මාණය කල හැක.
10. මුල් සම්බන්ධ පහුරු හැඩතලය (Sinuous Raft Style)ද, මේ අයුරින්ම නිර්මාණය කල හැක. එය හැඩ ගැන්වීමේදී, තිරිමාණ ස්වරූපයක් ගන්නා බැවින් සමූහ (වනාන්තර) හැඩතලයක (Group Planting) ලක්ෂණද යොදා ගනිමින්, හැඩගැන්වීම කල හැක. (සමූහ හැඩතලය ගැන සටහන පසුව)

2.13. දිරාගිය කඳ හැඩතලය - Driftwood Style

Driftwood Bonsai by Naveen Sooriyarachchi

සමහර ගස් වල වැඩිම තුල එය නොයෙකුත් බාධක වලට මුහුණ පානවා. සමහර විට අතු වල මුදුන් සුලභව කැඩී යනවා. සමහර විට ලැව් ගින්නට අසුවෙනවා. ශීත රටවල හිම පතනය නිසාද ගස්වල කොටස් වියලී ගොස් , වියලී කඳන් ලෙස ඉතිරි වෙනවා. සමහර විට පොත්තෙන් කොටසක් ඉරි ගොස් කඳ නිරාවරනය වෙනවා. මැරී ගිය අතු ආදියෙන් ගස්වල කඳෙහි බෙහෙද ඇති වෙනවා. මෙවන් අංගවලින් ගසෙහි පැරණි බවක් සමග විශේෂත්වයක්ද පෙන්වනවා.

බොන්සායි නිර්මාණයේදීද මේ ලක්ෂණ බොහෝ විට උපයෝගී කර ගන්නවා. අප විස්තර කල හැඩතලවල් සුලු වශයෙන් මේ අංග යොදා ගත හැකියි. එමෙන්ම දිරා ගිය කඳ , නිර්මාණයේ ජර්ධන ලක්ෂණය ලෙසත් යොදා ගත හැකියි. එවිට එය දිරා ගිය කඳ හැඩතලය ලෙස හැඳින්වෙනවා.

අතු වල පිහිටීමේ වැරදි නිසා, නැත්නම් කඳේ ඇති වැරදි නිසා හෝ අතු කපා දැමූ ලොකු කැපුම් ලකුණු තිබෙන විට, වෙනත් සම්මත හැඩතලයකට නුසුදුසු වන ගසක් මෙම හැඩතලයට යොදා ගැනීමට හැකි වේ. සුදුසු ලෙස පොත්තේ කොටස් ඉවත් කිරීමෙන්, හා බෙන සහිත වන ලෙස කඳේ කොටස් හැරීමෙන් එබඳු වරදවල් වසා ගත හැකි වේ.

හොඳින් කඳ හා අතු වැඩි ඇති වෙනත් හැඩතලයකට සුදුසු ගසක් මෙම හැඩතලය සඳහා යොදා ගත යුතු නැත.

අත්තක වියළි ගිය මුදුනක් ඉතිරි කිරීම ජීන් ලෙසත්, කඳෙහි කොටසක පොත්ත ඉවත් කිරීම ශාරි ලෙසත්, බෙන ලෙස කඳ හැරීම උරො ලෙසත් හැඳින් වෙනවා.

මෙසේ දිරා ගිය කොටස් ඇතුළු කිරීම තේරුමක් නැතිව නොකල යුතුයි. එමගින් ගසට කලාත්මක පෙනුමක් මෙන්ම බාධක හමුවේ ගස වැඩෙමින් මුහුකුරා ගිය ආකාරය නිරූපණය විය යුතුයි. ස්වාභාවික සිද්ධියක් නිරූපණය කල හැකි නම් වඩාත් සාර්ථක නිර්මාණයක් බිහිවේ.

මෙබඳු ගස් දුෂ්කරතාවන් මැද ජීවත්වන ගස් නිරූපණය කරන නිසා, අතු හා පත්ර සීමිත ලෙස යොදා ගැනීම සුදුසුයි. අතු වල දිගද සීමා කල යුතුයි.

සැලකිය යුතු කරුණු:

1. යම් පීඩනයකට භාජනය වන බැවින්, හොඳ නිරෝගී තත්වයේ ගසක් විය යුතුයි. පොත්ත හොඳින් මේරූ ගසක්ද විය යුතුයි.
2. ගසේ පියකරු බව සඳහා, අවශ්‍ය වන හැරීම් ආදිය තෝරා ගෙන , නිසි ලෙස සලකුණු කර ගන්න.
3. අවශ්‍ය ආයුධ (අත් මෙවලම් හෝ විදුලි බලගැන්වූ ආයුධ) යොදා ගත හැකියි. නිසි ආරක්ෂක ක්රම ගැන සැලකිලිමත් වෙන්න.
4. පොත්ත ඉවත් කිරීමට තෝරා ගත් කොටසේ පිටත දාරය කලින් පොත්ත හා කැමිබියම ඉවත් කර ගන්න. එමගින් අනවශ්‍ය කොටසේ පොත්ත හෝ කඳ හානි වීම වැලැක්විය හැකියි.
5. අත්තක් ඉවත් කල ලොකු කැපුමක් හෝ කඳ දිරා ගිය බෙනවක් වැනි තැන් ඇති විට තම සැලසුම ඒවා ආශ්රිතව කරන්න. එක කිට්ටුව බෙන කිහිපයක් ඇති විට ශාරි මගින් ඒවා එකට යා කිරීම සුදුසුයි.

6. කඳ හැරෙන තන් විවිධ ගැඹුරින් ඇති විට වඩා ස්වාභාවික බවක් ඇති වේ.

7. පොත්ත රහිතව කඳ නිරාවරනය වූ කොටස් වැලි කඩදාසියකින් මැද, මතුපිට සුමට කොට එය මත ජින් ද්රාවණය බුරුසුවකින් ගාන්න. අලු හුණු සහ ගෙන්දගම් ජලයේ මිශ්ර කොට නටවා , පෙරා ගැනීමෙන් , ජින් ද්රාවණය සාදා ගත හැක. එමගින් කඳ තවදුරත් දිරායාමෙන් වලකා ගත හැක. මෙම ද්රාවණය වරින් වර (වසරකට වරක් පමණ) යෙදීම අවශ්ය වේ.

2.14. සමූහ (වනාන්තර) හැඩතලය - Group (Forest) Style

Group Bonsai by K.M. Tillekeratne

අප මෙතෙක් විස්තර කලේ තනි ගසකින් කෙරෙන බොන්සායි නිර්මාණ ගැනයි. අද විස්තර කරන්නේ ගස් සමූහයක් යොදා ගනිමින් කෙරෙන සමූහ (වනාන්තර) හැඩතලය ගැනයි.

ජපන් ක්රමයට අනුව කෙරෙන සමූහ හැඩතලයට යොදා ගන්නා මූලික නීති හා වැදගත් කරුණු පහත දැක්වේ.

1. එක බඳුනක , ගස් සමූහයක් සිටුවීම මෙහි සිදුවේ. ගස් ගණන 3ට වැඩි විය යුතුයි. එහෙත් ගස් 4ක් යොදා නොගැනේ. ගස් අඩු ගණනක් ඇති විට හැම විටම ඔත්තේ ගණනක් යොදා ගැනේ.

2. එකම වර්ගයක ගස් පමණක් යොදා ගැනේ.

3. හැම ගහක් වාගේම එකම හැඩතලයකට සැලසුම් කෙරේ. නමුත් ගස් එකින් එක සවිස්තරව සැලසුම් කරනවාට වඩා ගස් සමූහයම එකම රිද්මයකට සැලසුම් කිරීම වැදගත් ය.

4. තරමක් සිහින් , එමෙන්ම ලාබාල ගස් මෙම හැඩතලයට යොදා ගත හැක. එමෙන්ම, තනිව සැලසුම් කිරීමට තරම් නොවන අඩුපාඩු ඇති ගස් පවා යොදා ගත හැක.

5. කුඩා ජ්රමාණයේ ගල් එකක් හෝ කිහිපයක් යොදා ගත හැක.

6. මෙම හැඩතලයේ නිර්මාණයක සාර්ථකත්වයට බලපාන කරුණු අතර, බඳුනේ හැඩය හා ජ්රමාණය, ගස් එකිනෙක අතර ඇති විශාලත්වයේ අනුපාතය, ගස් එකිනෙකට සාපේක්ෂව හා බඳුනට සාපේක්ෂව සිටුවා ඇති ක්රමය, ආදිය මුල් තැනක් ගනී.

7. මෙම හැඩතලය නිර්මාණයට , ලොකු පෙර සුදානමක් තිබිය යුතුය. අවශ්ය පෙර සැලසුම සහ අවශ්ය ලෙස වැඩුණු ගස් නොමැතිව නිර්මාණය පටන් නොගත යුතුය.

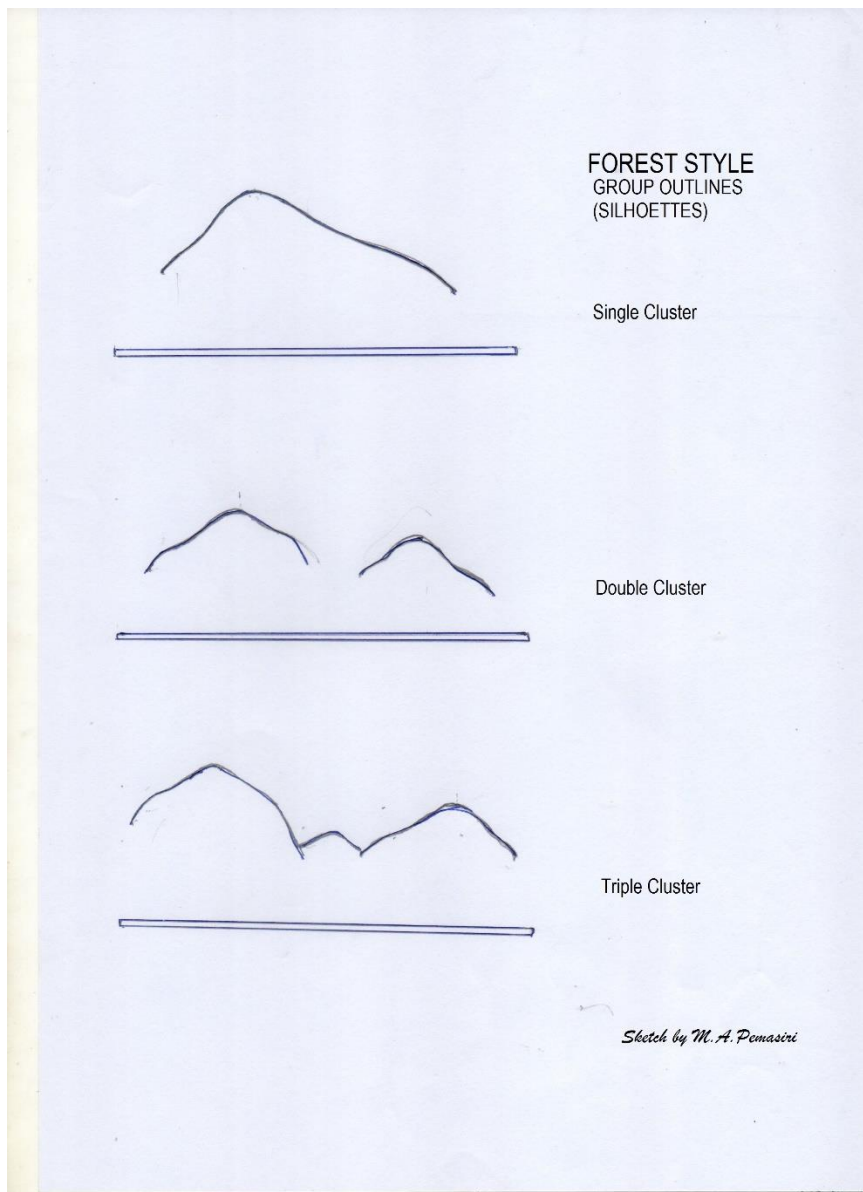
8. ගස් සියල්ලම එකම කණ්ඩායමකට හෝ කන්ඩායම් දෙකකට හෝ තුනකට එන ලෙස සිටුවිය හැක. නමුත් කණ්ඩායම් අතරද හොඳ සම්බන්ධතාවක් පවතා ගත යුතුය.

9. උසම ගස වම් පසට හෝ දකුණු පසට වන ලෙස පළලින් 1/3 ක දුරකින් සිටුවීම සුදුසුයි.

10. ගස් සිටුවන විට ජරමුඛතාවේ අනුපිළිවෙල ලෙස, කඳන්, මුල්, අතු ගත හැක.

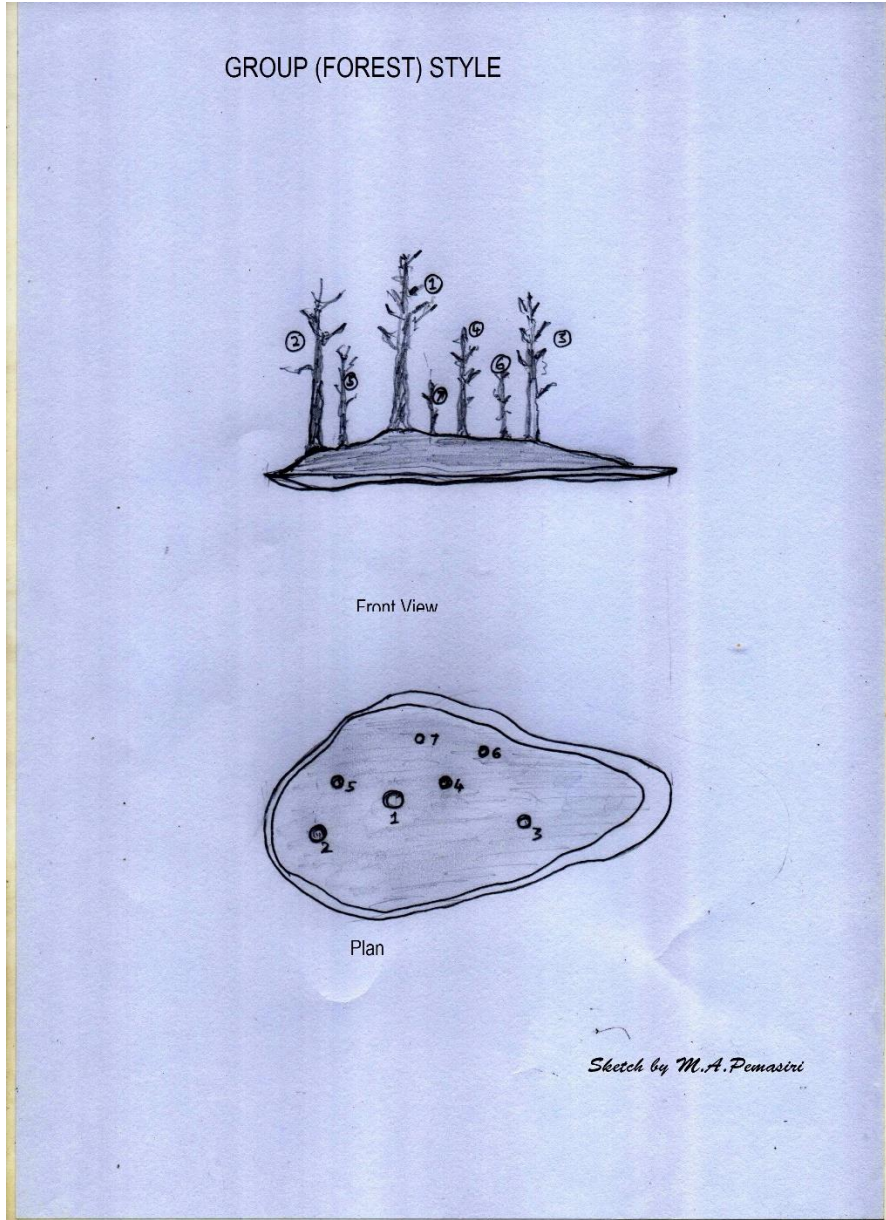
11. එක කණ්ඩායමකට සිටුවන විට ඉදිරිපස පෙනුමේ, තරිකෝණාකර හැඩයක් එන ලෙස ගස් සිටුවිය යුතුය. උසම ගසෙහි මුදුන, එහි ශීර්ෂය වෙයි. කණ්ඩායම් 2ක් හෝ 3ක් ඇති විට ඒවා, වෙන වෙනම, ශීර්ෂ ඇතිව සැකසිය යුතුය. නමුත් ඒවා එකකට එකක් සමාන නොවිය යුතුය.

12. කුඩාම කණ්ඩායම, මැදට හා තරමක් පසුපසට වන ලෙස, උසම හා දෙවන කණ්ඩායම් අතර සිටුවීම සුදුසුය.

13. ගස් සිටුවීමේදී බඳුනේ ඉදිරිපස තරමක් හිස් ඉඩක් තැබිය යුතුය. ලොකුම ගස් ඉදිරිපසට වන්නටත් , ජරමාණයේ හැටියට විකෙන් වික පසුපසට සිටුවීමෙන්, තර්මාණ පෙනුමක් ලැබේ.

14. ගස් 3ක් එකම සරල රේඛාවක නොපිහිටන ලෙස හා ඉදිරිපසින් බලන විට එක් ගසක් කෙලින් තවත් ගසක් නොපිහිටන ලෙස ගස් සිටුවීම කල යුතුය. ගස් 3 බැගින් ගෙන අවිධිමත් තර්කෝණාකාර හැඳෙන ලෙස සිටුවීමෙන්, මෙය කිරීම තරමක් පහසු වේ.

15. පස් මතුපිට බිම සැකසීමේදී, ලොකු ගස් උසින් පිහිටන ලෙසත් කුඩා ගස් පහතින් පිහිටන ලෙසත් සැකසීම සුදුසුය. කණ්ඩායම් අතර පහත් බිම් තීරු මැවෙන ලෙස සැකසීමෙන් ස්වාභාවික බව දියුණු වේ.

16. සමූහයේ පහත අතු කුඩා ගස් වලින්ද ඉහල අතු උස් ගස්වලින්ද සැකසේ. ගස්දෙකක අතු හැකිපමණ එකිනෙක හරහා නොයන ලෙස පවත්වා ගැනීම කල යුතුය.

17. බඳුනේ විශාලත්වය සැලකීමේදී, ගස්වලින් ආවරණය බිම මෙන් දෙගුණයක විශාලත්වයක් තිබීම සුදුසුයි. බඳුන හැම විටම ඉතා අඩු ගැඹුරක් සහිත විය යුතුය. පැතලි ගල් පතුරක් හෝ එවැනි පැතලි ආධාරකයක් වුවත් සුදුසුයි.

18. විවිධ උසින් යුතු වන ලෙස බිම සැකසීමේදී, යෝජිත උස් බිම් කොටස් වටා මැටිවලින් කුඩා බැම්මක් සකසා ගැනීම කල හැක.

19. තමා ළඟ තිබෙන ගස් වලට අංක යොදා, සැලසුමක් ඇඳගැනීම සමහර විට නිර්මාණය පහසු කරයි. ගස්, කුඩා බඳුන්වල පැලකොට ඇත්නම්, බාහිරව, ඒවා තබමින්, තම සැලසුම අත්හදා බැලිය හැක.

20. සැලසුමට අනුව ගස් සිටුවා, නොසෙල්වෙන ලෙස ගස් සිරකර ගැනීම අවශ්‍යය. ඒ සඳහා බඳුනේ යට ඇති සිදුරු හරහා එලන ලද කම්බි දැලකට සවිකල කම්බි යොදා ගත හැක. නැත්නම් බාහිර ආධාරක යොදා ගත හැක.

21. මුලු නිර්මාණයම කලාත්මක බවින් යුක්ත වීමට නම්, හැම අංගයක්ම මනා පරිමාණයකට සැකසිය යුතුය. පෙර සැලසුම හා එයට දක්වන උනන්දුව, මත නිර්මාණයේ සාර්ථකත්වය රඳා පවතී.

Group Bonsai by M.A.Pemasiri

3. බොන්සායි මාධ්‍යය (පස් මිශ්‍රණය) Bonsai Soil Mix

බොන්සායි ගැන දැනගැනීමට කැමති බොහෝ දෙනා මුලින්ම අසන පොදු ප්‍රශ්නයක් වන්නේ, අවශ්‍ය පස් මිශ්‍රණය හදාගන්නා අන්දමයි. එහෙත්, අප මේ ගැන කියන්නට මෙතරම් ප්‍රමාද වුනේ ඇයි. බොන්සායි ගසක්, විශේෂ පස් මිශ්‍රණයක් යොදාගෙන පැතලි බඳුනක සිටුවිය යුත්තේ ගස බොහෝ දුරට වර්ධනය කොට හැඩගැන්වූ පසුව පමණක් වීම නිසයි. අවුරුදු කිහිපයක් සාමාන්‍ය පොහොර පසක, සාමාන්‍ය බඳුනක සිටුවා, හැඩගැන්වීම කල යුතු නිසයි.

පැතලි බඳුනක බොන්සායි ගසක් සිටවූ විට යොදා ගන්නා මාධ්‍යය සඳහා අවශ්‍ය ගුණාංග මොනවාදැයි විමසා බලමු.

පැතලි බඳුනක පස් අඩු ප්‍රමාණයක සිටවූ විට ප්‍රධාන අවශ්‍යතාවයක් වන්නේ, බඳුන තුළ ප්‍රබල ලෙස සනච පැතිරුණු මුල් පද්ධතියක් තිබීමයි. නො එසේ නම් ගස නොපෙරලී, ස්ථාවරව පවතින්නේ නැහැ. ඒ සමගම ගසට අවශ්‍ය පොහොර ලබාගැනීමට සුදුසු සරු බවක් තිබිය යුතුයි. හොඳින් තෙතමනය රඳන අතරම, හොඳින් ජලය බැසයාම සිදු විය යුතුයි. නො එසේ නම් මුල්වලට අවශ්‍ය ඔක්සිජන් නොලැබී යා හැකියි. ජලය එකතු වීමෙන් මුල් කුණු වී යා හැකියි. පසේ ජලය බැසයාමේ අවශ්‍යතාව, සිටවන ගස අනුව තරමක් වෙනස් විය හැකියි. ජලය ආශ්‍රිතව හැදෙන ගස්, තරමක් ජලය රැඳීමට ඔරොත්තු දෙන මුත්, වියලී කාළගුණයක හැදෙන ගස්වලට එය හානිකර විය හැකියි. පොදුවේ ගත් කල, මෙම ගුණාංග වලට සරිලන ලෙස පස් මිශ්‍රණයක් සඳහා රළ මතුපිටක් සහ කෝණාකාර හැඩයක් සහිත සිහින් සිදුරු සහිත, ජලය උරා ගන්නා (porous) මාධ්‍ය කිහිපයක් යොදා ගත හැකියි. එමෙන්ම ඉතා කුඩා කැටවලින් තොරව තිබීම වැදගත්.

ඉහත ලක්ෂණවලට අනුකූලව, තම තමන්ගේ රටවල සොයා ගත හැකි ද්රව්ය යොදා ගනිමින්, විවිධ රටවල ඔවුනට ආවේනික වූ මාධ්‍යයන් සකසා ගැනීම සිදු වේ. විවිධ ගල් සහ තද මැටි වර්ග, ගස්වල පොතු, නොයකුත් පාෂාණ වර්ග ආදිය මෙසේ භාවිතා වේ. බොහෝ රටවල, වානිජවද මෙම බොන්සායි මිශ්‍රණ වෙලඳ පොලේ ලබා ගැනීමට ඇත. අප රටේ මුලින්ම මෙම කලාවේ යෙදුන පුරෝගාමීන් විසින් දේශීයව ලබා ගත හැකි ද්රව්ය යොදා ගනිමින් පස් මිශ්‍රණයක් නිර්දේශ කොට ඇත. එය තවමත් අප අතර ජනප්රියව පවතී.

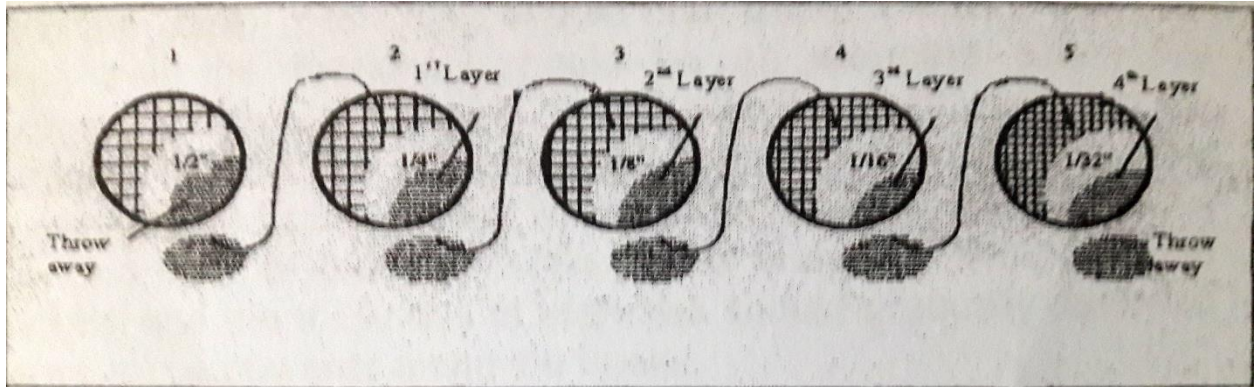
දේශීයව යොදා ගන්නා බොන්සායි පස් මිශ්‍රණය:

යොදා ගන්නා දේවල්:

ගඩොල් හෝ උළු කැබලි, වියලි ගොම, ගහේ වැලි (රළු ලොකු කැට සහිත), දැව අඟුරු,

මීට අමතරව, සමහරුන් රතු පස්ද යොදා ගනිති. සිටුවන ගසේ අවශ්‍යතාව අනුව එසේ පස් එකතු කිරීම සුදුසු බව මගේ පුද්ගලික හැඟීමයි.

ඉහත සඳහන් කළ ද්රව්‍ය , කුඩා කැට ලැබෙන ලෙස අවශ්‍ය පරිදි කැබලිකර හොඳින් වියලා ගැනීම අවශ්‍ය වේ. අඟල් 1/4, 1/8, 1/16, 1/32, ජරමාණවලින් ඇති කම්බි දැල් වලින් සාදා ගත් පෙතේර කට්ටලයක් සාදා ගෙන, කැබලි කර ගත් ඉහත සඳහන් කළ අමු ද්රව්‍ය, වෙන වෙනම හලා ගන්න. අඟල් 1/4 දැලේ සිට ඉහත කියු පෙතේර මත රඳෙන කැබලි වෙන වෙනම එකතු කර ගන්න. ලොකුම දැලේ රඳෙන කැබලි කිසිවක් අඟල් 1/2 ජරමාණයට වඩා විශාල වීම සුදුසු නැත. අඟල් 1/32 දැලෙන් හැලෙන කුඩාම කොටස් බොන්සායි සඳහා සුදුසු නැත. දැල්වල රැඳුණු විවිධ වර්ගවල කැබලි , සම ජරමාණයෙන් ගෙන මිශ්‍ර කර ගන්න. (ලොකුම කොටසට වැලි කැට එතරම් අදාල නොවේ.)

Sketch extracted from SLBA Booklet on Bonsai

මෙසේ සාදා ගත් මිශ්‍රණ කොටස් වෙන වෙනම තබා ගෙන බොන්සායි ගස් සිටුවීමේදී යොදා ගන්න. (සිටුවීම පිළිබඳ විස්තර පසුව)

බොන්සායි නිර්මාණකරුවකුට, තමන්ට අවශ්‍ය නම්, මීට වෙනස් මිශ්‍රණ අත්හදා බැලීම කළ හැක. අප ඉහත සඳහන් කළේ, දේශීය නිර්මාණකරුවන් අත්හදා බලා ඇති මිශ්‍රණයකි. එයම යොදා ගත යුතුමයැයි නීතියක් හෝ නියමයක් නැති බව කිව යුතුය. මා මුලින් සඳහන් කළ මූලික අවශ්‍යතා සපුරා ගැනීම ,හොඳ බොන්සායි ශාඛයක් හදා ගැනීමට ඉවහල් වන බව පමණක් අවධාරණය කළ යුතුය.

4. බොන්සායි බඳුන් - Bonsai Pots

බොන්සායි බඳුන, බොන්සායි නිර්මාණකරණයේ ඉතා වැදගත් එමෙන්ම අත්යවශ්‍යම අංගයකි. බොන්සායි ගසක් බඳුනේ ස්ථාපිත කරන්නේ , අවශ්‍ය හැඩය සහ අවසාන සැකිල්ල ලබාගෙන නිර්මාණකරණයේ අවසාන අවස්ථාව සම්පූර්ණ කිරීමක් ලෙසය. ගස හැඩගැන්වීම අවසන් වූ පසු එහි හැඩය , ජරමාණයට ගැලපෙන ලෙස, එහි පෙනුම වර්ධනය වන ලෙස සුදුසු බඳුනක් තෝරා ගත යුතුය. බඳුන ගසෙහි උස හා පළලට අනුකූලව සමතුලිත බවක් ගෙන දිය යුතුය. ගසට වඩා කැපී පෙනෙන ලෙස බඳුනක් තෝරා නොගත යුතුය. මේ නිසා දීප්තිමත් ලෙස වර්ණ ගැන්වූ සහ ඔප මට්ටම් කල මතුපිටක් සහිත බඳුන් භාවිතා නොකෙරේ.

පසට අවශ්‍ය ජලය බැසයාම පහසු කරනු පිණිස බඳුනේ ජරමාණවත් ලෙස සිදුරු තිබිය යුතුය. මතුපිටක් මත තැබූ විට බඳුනේ පතුල සහ මතුපිට අතර හිඩසක් තිබෙන ලෙස, බඳුනෙහි පාද තිබිය යුතුය. ගසක් සිටවන අවස්ථාවේ, ඉදිරියට තරමක කාලයක් යන තුරු, මුල් වර්ධනය වීම සඳහා, අමතර ඉඩක් තිබෙන ලෙස බඳුන තෝරා ගත යුතුය. බඳුනේ ඇතුල් පැත්ත රළු විය යුතු අතර, පිට පැත්ත සුමට හෝ රළු විය හැක. බොහෝ ගස් සඳහා, ස්වාභාවික වර්ණ ගැන්වූ රළු මතුපිටක් සහිත බඳුන් සුදුසුය.

බඳුනෙහි ගැඹුර තෝරා ගැනීමේදී, ගස මුලෙහිදී, ගසේ විශ්කම්භයට සමාන ගැඹුරක් යොදා ගැනීම සුදුසුය. එහෙත් , කුඩා ගස් සඳහා තරමක අමතර ගැඹුරක් ඇති බඳුන් යොදාගැනීම වඩා ජරායෝගීකය. වැඩිපුර තෙතමනය රඳාගැනීම අවශ්‍ය බැවින්, ගෙඩි සහිත ගස් සඳහාද තරමක් වැඩිපුර ගැඹුරක් ඇති බඳුන් යොදා ගැනේ. දීප්තිමත් වර්ණවත් මල් ඇති ගස් වලට තරමක දීප්තිමත් වර්ණ ඇති බඳුන් යොදා ගත හැක. එහෙත් රතු වැනි වර්ණ නොගැලපේ.

බඳුනේ දිග (ඉදිරිපස පෙනුමෙහි පළල), තීරණය කිරීමේදී පහත සඳහන් නියාමණය සාමාන්‍යයෙන් යොදා ගත හැක.

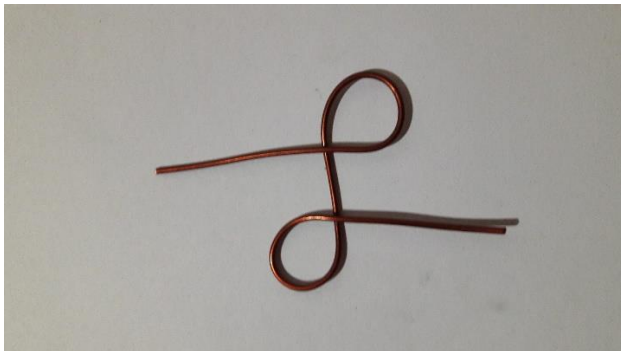
ගස උසින් වැඩි , සිරසට වැඩියන් වියාජන වූ එකක් නම්, ගසේ උසින් 2/3 සිට 3/4 දක්වා වූ පළලක් ඇති බඳුනක් සුදුසුය. ගස පළලින් වැඩි එකක් නම්, ගසේ පළලින් 2/3 සිට 3/4 දක්වා වූ පළලක් සුදුසුය.

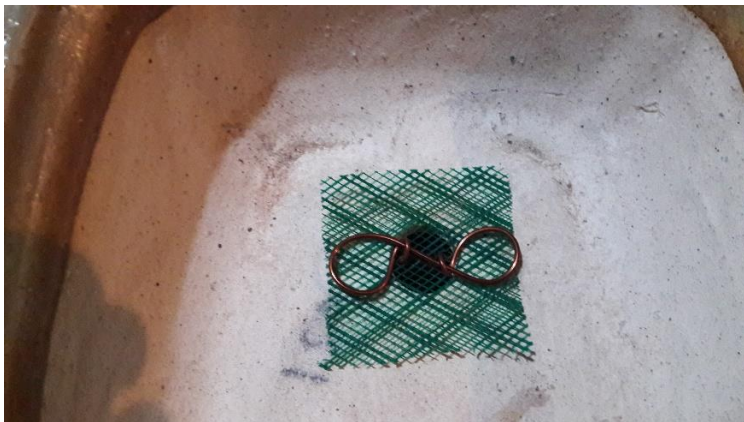
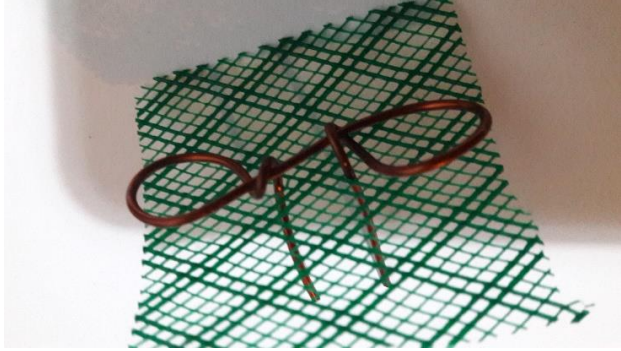
පොදුවේ ගත් කල ගස සහ බඳුන අතර තිබිය යුතු සමතුලිත සම්බන්ධතාව සහ අවසන ලැබෙන ජරතිරූපය ගැන නිර්මාණකරුවා සැහීමකට පත් විය යුතුය.

බොන්සායි සඳහා සාමාන්‍යයෙන් භාවිතා කරන්නේ මැටියෙන් නිමැවූ බඳුන් ය. අප රටේ සුදුසු බඳුන් ලබා ගැනීමට ඇති දුෂ්කරතාව නිසා, එතරම් සුදුසු නොවුනත්, සමහර විට වර්ණ ගැන්වූ සිමෙන්ති බඳුන් පවා යොදා ගැනේ.

5. බොන්සායි බඳුන්ගත කිරීම හා නැවත බඳුන්ගත කිරීම - POTTING & RE-POTTING

යම්කිසි බොන්සායි ගසක් සඳහා සුදුසු බඳුනක් තෝරා ගෙන , ගස සිටුවීමේදී, මුලින්ම, බඳුනේ යට ඇති ජල වහන සිදුරු, දැල් කැබැල්ලකින් වැසිය යුතුයි. ඒ එය තුලින් පස් ඉවත යෑම වැලැක්වීම සඳහායි. මේ සඳහා, වෙලඳ පොලේ ඇති කුඩා සිදුරු සහිත ප්ලාස්ටික් දැල් යොදා ගත හැකියි. සිදුරේ ජරමාණයට වඩා තරමක් ලොකු කැබැල්ලක් කපා ගෙන, එය කම්බි කැබැල්ලක් නවා සාදා ගත් රඳවනයක් මගින් සිදුර වැසෙන ලෙස සවි කර ගන්න. (පහත රූප පෙල බලන්න.)

මුළු බඳුනම වැසෙන ලෙස දැලක් නො එලන්න, මන්ද එහි මුල් පැටලී, නැවත බඳුන්ගත කිරීමේදී, ජර්ශ්ණ ඇති කරන බැවිනි.

බඳුනෙහි ගස සිටවීමෙන් පසු එය හොඳින් ස්ථාපිත වන තුරු, එය නොසෙල්වී තබා ගැනීම වැදගත්ය. එහෙයින්, බඳුනේ අමතර සිදුරු ඇත්නම් ඒවා තුලින් හෝ, නැතිනම්, ජල වහනය සඳහා ඇති සිදුරු තුලින්, අමතර කම්බි එකක් හෝ දෙකක් යවා, පසුව ගස තද කර ගැනීම සඳහා සකසා තබන්න. එක්

සිදුරක් පමණක් ඇති විට හෝ ආදේශකයක් ලෙස, ගස රෙදි හෝ වෙනත් පටියකින් බඳුනට ගැට ගසා ගත හැක.

ඉදිරියෙන් බලන විට ගස තරමක් බඳුනේ පැත්තකට වෙන්ව තිබීම වැදගත්ය. මෙහිදී සැලකිය යුතු ජර්ධන කරුණ වන්නේ මුලු ගසේ පෙනුම හා එහි ඇති සමතුලිත බවයි. අනෙක් අතට (ඉදිරිපස පෙනුමට ලම්බක අතට), බඳුනේ මැදට කිට්ටු වන්නට, සුළුවෙන් පසුපසට වන්නට, ගස පිහිටිය හැකිය. කඳ ඇලව ඇති හැඩතලවලදී, ගසේ මුල, ගස ඇලව ඇති දිශාවට ජර්ති විරුද්ධ දිශාවට වන්නට, බඳුනේ කෙලවරට ආසන්නව සිටිය හැක.

අනෙක් ජර්ධන කරුණ නම්, ගසේ මුල් පද්ධතියයි. ඉදිරිපස පෙනුමේ බලන විට බඳුනේ උඩ දාරයෙන් තරමක් උඩට මුල් කිහිපයක් නිරාවරණය වන ලෙස ගස සිටවන මට්ටම සහ මුල් කප්පාදු කරන ජර්මාණය සකසා ගත යුතුය.

ගස සිටවා ඇති පුහුණු බඳුනෙන් ගලවා, බඳුනට සුදුසු වන ජර්මාණයට අමතර පස් ඉවත් කොට මුල්ද කප්පාදු කල යුතුය. ඒ ගැන සැහීමකට පත් වූ විට, ගසේ මුල් කුට්ටියෙහි යට මට්ටමට තරම් වන පරිදි, බොන්සායි පස් මිශ්‍රණයේ ලොකු කැට සහිත තට්ටුවක් හෝ දෙකක් අතුරා ගන්න. ගසට යට වන කොටසේ තරමක් උස් වන ලෙස පස් දමා ගැනීම සුදුසුය. බඳුනේ උස අනුව, යොදා ගන්නා පස් තට්ටු ගණන තීරණය කර ගත හැක. ඉන්පසුව තමන් තීරණය කර ගත් ස්ථානයේ ගස ස්ථාපිත කොට, අවශ්‍ය සුළු වෙනස්කම් කල හැක. ගසේ ස්ථානය මෙන්ම සිටවන මට්ටමද මෙසේ නැවතත් සලකා බැලීම සුදුසුය. තමන් ඒ ගැන සැහීමකට පත් වූ පසු, ගස නොසෙල්වෙන ලෙස කලින් සඳහන් කල ලෙස කම්බිවලින් හෝ පටි වලින් තද කොට බැඳ ගැනීම කල යුතුය.

ඉන්පසු ගස වටේට ඉතිරි පස් තට්ටු ඇතිරිය හැක. ඒ සමගම, ලී කුරක් මගින් සුලු පීඩනයක් සහිතව කොටමින් පස් කැට අතර අනවශ්‍ය සිදුරු නොමැතිව, ගසට ශක්තිමත් ආධාරකයක් ලැබෙන ලෙස සකසා ගත යුතුය. පස් යෙදීම නිම වූ විට පස්වල පිටත දාරයේ මට්ටම බඳුනේ උඩ මට්ටමට වඩා මිඹි කිහිපයක් පහතින් තිබීම වැදගත්ය.

ඉන්පසු දියසෙවෙල (Moss) සොයා ගත හැකි නම් පිටත දාරයේ සිට ඒවා අල්ලා ගැනීම සුදුසුය. ගසට ජලය යෙදීමද ඉක්මනින්ම කල යුතුය. සිහින් සිදුරු සහිත වතුර මලකින්, බඳුන යටින් පැහැදිලි ජලය ගලා බසින තුරු හොඳින් ජලය යෙදීම කල යුතුය. බඳුන කුඩා නම්, බේසමක් වැනි භාජනයක ගස සහිත බඳුන තබා, බඳුනේ උඩ මට්ටමට යන්තම් පහතින් තිබෙන ලෙස භාජනයට ජලය පුරවා, ගස මි.30ක් පමණ තැබිය හැක. ඉන්පසු හොඳින් සෙවන ඇති තැනක ගස තබා, අවශ්‍ය පරිදි දිනපතා ජලය යෙදීම වැදගත්ය. අලුත් දලු වැඩීම පටන් ගත් පසු ගස ක්‍රමයෙන් හිරු එලිය පුරුදු කිරීම වැදගත්ය.

නැවත බඳුන්ගත කිරීම

බොන්සායි ගසක් පවත්වා ගැනීමේදී වරින් වර නැවත බඳුන් ගත කිරීමට සිදුවේ. මින් ජර්ධනම හේතුව වන්නේ මුල් වල වැඩීමයි. බඳුනේ ඇති සීමාසහිත ඉඩකඩ නිසා, ටික කලකින් ඉතා සනථ

මුල් වැඩි බඳුන ඇතුළත තට්ටු මෙන් වැඩෙනට පටන් ගනී. එවිට ගසේ වැඩිමට අවශ්‍ය අලුත් මුල් ඇති වීම වැලකේ. ජලය බැසයාමද සිදු නොවේ. ගස දුර්වල වේ. (පහත රූපය බලන්න.)

එවැනි අවස්ථාවලදී ගස නැවත සිටුවීම කල යුතුය. ගස පරෙස්සමෙන් බඳුනෙන් ඉවත් කොට යටින් ඇති අනවශ්‍ය මුල් තට්ටුව මෙන්ම වටේටම අහලක පමන පස් සහ මුල් ඉවත් කොට , උඩින් වැඩි ඇති අනවශ්‍ය මුල්ද ඉවත් කිරීම සුදුසුය. (පහත රූපය බලන්න.)

නැවත එම බඳුනේම සිටුවනවාද, නැත්නම් අලුත් බඳුනකට යනවාද යන්න, ගස වැඩි ඇති ජරමාණය සහ ගසේ නව පෙනුම සලකා බලා , නිර්මාණකරු විසින් තීරණය කල යුතුය. එම බඳුනේම සිටුවන්නේ නම් බඳුන හොඳින් සෝදා පිරිසිදු කොට නැවත සිටුවන්න.

නැවත සිටවීමේදී, අනුගමනය කලයුත්තේ, මුලින්ම බඳුන් ගත කරන විට අනුගමනය කල ක්රියාවලියමයි.

6. බොන්සායි නඩත්තුව - Bonsai Maintenance

බොන්සායි ගසක් නිර්මාණය කල පසු එය හොඳින් රැක බලා ගත යුතු වෙනවා. එය නඩත්තු කරන ක්රමය නොදැන බොන්සායි ගස් මිල දී ගන්නා බොහෝ දෙනාටද සිදු වන්නේ පසුතැවිලි වීමටයි.

බොන්සායි ගසක් , මේසයක උසට ඇති වේදිකාවක හෝ වෙන වෙනම හැදූ කණු මත තැබීම වඩා සුදුසුයි. මෙසේ කිරීමෙන්, එම ගස් වල නඩත්තුව වඩා පහසු වෙනවා. ගසෙ යම් දෝෂයක් හෝ රෝග තත්වයක් වුවත් කලින්ම දැන ගත හැකි වෙනවා. ඔබ දැනටම දන්නා පරිදි, බොන්සායි ගස් තැබිය යුත්තේ හොඳින් හිරු එලිය ලැබෙන තැනකයි.

ගස සහ බඳුන පිරිසිදුව තබා ගැනීම වැදගත්. එය ගස නිරෝගීව තබා ගැනීමටත් ආධාර කරනවා. බඳුන වල් පැලවලින් හා , ගසෙන් වැටෙන වියලි කොළවලින් තොරව තබාගන්න.

පස මත වචන දිය සෙවල සමහර විට කල්ගත වීමේදී දුර්වර්ණව, කුණු වන ලක්ෂණ පෙන්වුම් කල හැකියි. එවිට, ඒවා ඉවත් කොට අලුත් දිය සෙවල යෙදීම සුදුසුයි.

පොහොර යෙදීම

කලින්ම සඳහන් කල විදියට, බොන්සායි ගසකට හොඳින් පොහොර යෙදිය යුතුයි. බොන්සායි ගස් කුඩාව පවත්වා ගන්නේ, හැකි තරම් නිරාහාරව තිබීමෙන් යයි, සමහරුන් තුල දුර්මතයක් තිබෙනවා. ගස පියකරුව, කල් පවත්වා ගත හැක්කේ හොඳින් පොහොර යෙදීමෙන් පමණයි. එහෙත් බඳුනේ ඇති පස් ජරමාණය කුඩා නිසා, අධික මාත්රාවලින් පොහොර යෙදීම නිශ්ඵල දෙයක්. කිට්ටු කාල පරතරයක් ඇතිව කුඩා මාත්රාවලින් පොහොර යෙදීම වඩා සුදුසුයි. වෙළඳ පොලේ ඇති

පොහොරවල නිර්දේශ මාත්‍රාවෙන් අඩක මාත්‍රාව යොදා ගැනීම ආරක්ෂා කාරී ක්‍රමයක්. සෙමෙන් පසට දියවෙන කැට පොහොර වර්ග, ප්රයෝජනවත් ලෙස යොදා ගත හැකියි. දියර පොහොර ඉක්මනින් උරා ගන්නා නිසා, ඉක්මන් ප්රථිපල ලබා ගත හැකියි. එහෙත්, ගසට ඒවා උරා ගන්නා ප්රමාණය හා නාස්ති වන ප්රමාණය ගැන තක්සේරුවක් ලැබීම දුෂ්කරයි. දියර පොහොර යෙදීමෙන් පසු අධික වර්ෂාවක් ඇති වුවොත්, මුළු පොහොරම සේදී යා හැකියි.

7. සමාජිකිය

ශ්රී ලංකා බොන්සායි සංගමයේ වෙබ් පිටුව සඳහා විශේෂයෙන්ම සම්පාදනය කෙරුණු මෙම පාඩම් මාලාව බොන්සායි කලාවට පිවිසෙන්නට කැමති අයට හොඳ පිටිවහලක් වේ යයි අපි විශ්වාස කරමු. මේ පාඩම් පෙල මුල සිට කියවා තේරුම් ගතහොත්, බොන්සායි ගසක් තමන්ටම හදා ගැනීම එතරම් අපහසු නොවන බව මගේ විශ්වාසයයි.

එහෙත්, කලින්ද සඳහන් කල පරිදි, මෙය පිහිනීම පුරුදු වනවා වැනි අභියාසයක්. පිහිනීමට පුරුදු වීමට ජලයට බැසීම අනිවාර්ය සේම, බොන්සායි ඉගෙනගන්නට නම්, නිර්මාණය තුලින්ම එය පුරුදු විය යුතුයි. මුල් අවදියේදී පසු බැම්මවලටත්, අසාර්ථක වීම් වලටත්, මුහුණ දෙන්නට සිදු වියහැකියි. එහෙත් ඒ හැම සිදුවීමක්ම, තමන්ගේ සාර්ථකත්වයට අවශ්ය පන්තරය ලබා දෙන බව කිව යුතුයි. මෙහිදී, සිතට ගත යුතු ප්රධාන කරුණක් නම්, අප මේ ක්රියාවලියට යොදා ගන්නේ ජීවී වස්තුවක් බවයි. අප කරන හැම දෙයක්ම, ඉතා සැලකිල්ලෙන්, ගස ගැන ආදරයකින්, ගසේ අවශ්යතා ගැන හොඳ අවබෝධයකින් කල යුතු බවයි. සමහර විට අපට අත්තක් අවශ්ය තැනකින් අත්තක් නොලැබෙන්නට පුළුවන්. එවිට එයට ගස පොළඹවා ගැනීම අවශ්ය වෙනවා. එයත් අසාර්ථක වුවොත්, වෙනත් විකල්ප සැලසුමකට යන්නට සිදු වේවි.

තවත් වැදගත් කරුණක් නම්, මුලින් , අප විස්තර කල සම්මත හැඩතල අනුගමනය කරන්නට උත්සුක වන්න. එම හැඩතලවලට විශේෂ වූ නීති සහ ඒවා හදා ගන්නා ක්රම ගැන බොහෝ පොත්වල පවා, නැති තරම් විස්තර මා ඇතුලත් කලේ ඔබ ඒවාට යොමු කිරීමටයි. මේ හැඩතල නිර්මාණය කිරීමෙන්, බොන්සායි ගසක තිබිය යුතු ගුණාංග ගැන හොඳ අත්හැරුවක් ලැබෙනවා. ඒවා ප්රගුණ කල විට, ඒවා එකිනෙකට සමපාත ලෙස මිශ්ර කරමින් පවා, තමන්ට නව අත්හදා බැලීමවලට යා හැකියි. හැඩතල ගැන අවශ්ය මූලික දැනුම නොමැතිව එවන් නව මගවල් සොයා යාම කල නොහැකියි.

තමන්ට මේ සඳහා අවශ්ය කාලය වෙන් කර ගත නොහැකි නම් බොන්සායි නිර්මාණකරණයට අත ගැසීම නොකල යුතුයි. එහෙත් ගස එකක් දෙකක් පමණ වවා ගන්නට එතරම් අපහසු නැහැ. අවශ්ය වන්නේ ඕනෑම පමණයි. අනෙක් කරුණ නම් ක්ෂණික ප්රථිපල බලාපොරොත්තුවෙන් මෙයට පිවිසෙන්න එපා. අවුරුදු ගණනක කැපවීම තුලින් පමණයි, හොඳ නිර්මාණයක් බිහි වන්නේ.

අපේ මේ උත්සාහය තුළින් බොන්සායි නිර්මානකරණයට කිහිප දෙනෙකු හෝ පිවිසුනොත්, එය අප බලා පොරොත්තු වන ජරපීපලයයි. තව දුරටත්, මෙම කලාව ජරගුණ කර ගැනීමට අවශ්‍ය නම්, ශ්‍රී ලංකා බොන්සායි සංගමයට එකතු වී, සාමූහිකව උපදෙස් ලබා ගත හැකියි.

බොන්සායි යනු අති විශේෂ කලාවක් මෙන්ම සම නොකල හැකි විනෝදාංශයක්. එයින් ලැබිය හැකි තෘප්තිය දන්නේ එහි යෙදෙන අය පමණයි.